

LIETUVOS VYRIAUSIOJO ADMINISTRACINIO TEISMO PRAKTIKOS APŽVALGA

2014 M. BIRŽELIO 1 D. – 2014 M. BIRŽELIO 30 D.

**APŽVALGĄ PARENGĖ LIETUVOS VYRIAUSIOJO ADMINISTRACINIO
TEISMO TEISINĖS ANALIZĖS IR INFORMACIJOS DEPARTAMENTAS**

TURINYS

I. ADMINISTRACINĖS BYLOS, KYLANČIOS IŠ GINČŲ DĖL TEISĖS VIEŠOJO AR VIDAUS ADMINISTRAVIMO SRITYJE	4
2. APLINKOS APSAUGA.....	4
<i>Dėl atrankos išvados dėl poveikio aplinkai vertinimo privalomumo motyvavimo</i>	<i>4</i>
3. UŽSIENIEČIŲ TEISINĖ PADĖTIS LIETUVOS RESPUBLIKOJE.....	5
<i>Dėl pagrindų atsisakyti išduoti vizą</i>	<i>5</i>
8. MOKESČIŲ SUMOKĖJIMAS, GRAŽINIMAS IR IŠIEŠKOJIMAS.....	6
<i>Dėl ginčo dėl mokesčių administratoriaus atsisakymo grąžinti galimai permokėtas baudas už administracinius teisės pažeidimus pripažinimo mokestiniu.....</i>	<i>6</i>
9. MOKESTINIAI GINČAI.....	6
<i>Dėl savivaldybės tarybos sprendimo nustatyti atitinkamo mokestinio laikotarpio nekilnojamojo turto tarifas, kaip norminio administracinio akto</i>	<i>6</i>
11. NUOSAVYBĖS TEISIŲ ATKŪRIMAS	7
<i>Dėl teisės skusti žemės reformos metu suformuotų sklypų tinkamumą apribojimų, kylančių dėl jau patvirtinto žemės reformos projekto.....</i>	<i>8</i>
12. REGISTRAI	8
<i>Dėl vandens motociklų įregistravimui Lietuvos Respublikos vidaus vandenių laivų registre keliamų reikalavimų ir taikytino teisinio reguliavimo</i>	<i>8</i>
13. STATYBA.....	9
<i>Dėl reikalavimų bendraturčių sutikimo rekonstruoti statinį turiniui.....</i>	<i>9</i>
14. TERITORIJŲ PLANAVIMAS.....	10
<i>Dėl žemės sklypo, kuriame yra miško žemė, skaidymo.....</i>	<i>10</i>
15. CIVILINĖ ATSAKOMYBĖ UŽ ŽALĄ, ATsirADUSIĄ DĖL VALDŽIOS INSTITUCIJŲ NETEISĖTŲ VEIKSMŲ	11
<i>Dėl reikalavimo priteisti vidutinį darbo užmokestį, kai įstatymų nustatyta tvarka ir terminais nebuvo ginčijamas administracinis sprendimas atleisti valstybės tarnautoją iš pareigų.....</i>	<i>11</i>
<i>Dėl reikalavimo atlyginti turtinę ir neturtinę žalą, siejamą su atleidimo procedūros metu atliktais veiksmais (jų visuma)</i>	<i>11</i>
<i>Dėl žalos atlyginimo, nutraukus administracinio teisės pažeidimo bylos teiseną.....</i>	<i>12</i>
17. BYLOS DĖL NORMINIŲ ADMINISTRACINIŲ AKTŲ TEISĖTUMO	13
<i>Dėl Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2006 m. gegužės 19 d. įsakymu Nr. 1R-160 patvirtintų Civilinės metrikacijos taisyklių 74 punkto teisėtumo.....</i>	<i>13</i>
29. BYLOS, SUSIJUSIOS SU GINKLŲ IR ŠAUDMENŲ KONTROLE.....	14
<i>Dėl asmens vertinimo, kaip keliančio grėsmę kitų asmenų ar savo gyvybei ar sveikatai, nuosavybei, viešajai tvarkai ar visuomenės saugumui.....</i>	<i>14</i>
35. BYLOS, SUSIJUSIOS SU VIETOS SAVIVALDA.....	16
<i>Dėl Vyriausybės atstovo teisės reikalauti iš savivaldybės administracijos direktoriaus dokumentų kopijų pagal Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 2 punktą.....</i>	<i>16</i>
<i>Dėl savivaldybės administravimo subjektų priimtų teisės aktų sąvokos.....</i>	<i>16</i>
<i>Dėl leidimų vežti keleivius maršrutinių taksi maršrutu panaikinimo teisėtumo.....</i>	<i>16</i>
38. KITOS BYLOS, KYLANČIOS IŠ GINČŲ DĖL TEISĖS VIEŠOJO AR VIDAUS ADMINISTRAVIMO SRITYJE	18

<i>Dėl piramidės pobūdžio skatinimo sistemos požymių (po Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimo).....</i>	<i>18</i>
II. ADMINISTRACINIŲ BYLŲ TEISENA	19
56. PROCESO DALYVIAI	19
<i>Dėl asmenų, teikusių pasiūlymus persvarstyti atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo išvadą, įtraukimo į bylą, kurioje nagrinėjamas galutinės atrankos išvados teisėtumas</i>	<i>19</i>
60. TEISMO NUOBAUDOS	19
<i>Dėl teisėjo (teismo) nušalinimo klausimą sprendžiančio subjekto teisės skirti baudą už piktnaudžiavimą nušalinimo institutu</i>	<i>19</i>
67. REIKALAVIMO UŽTIKRINIMO PRIEMONĖS	20
<i>Dėl teisės pasirinkti reikalavimo užtikrinimo priemonės įgyvendinimo būdą.....</i>	<i>20</i>
<i>Dėl reikalavimo užtikrinimo priemonės – savivaldybės akto, kuriuo priešmokyklinio ugdymo grupės perkeliamos į kitą ugdymo instituciją, galiojimo sustabdymo.....</i>	<i>20</i>
78. ATSKIRŲ KATEGORIJŲ BYLŲ NAGRINĖJIMO PROCESINIAI YPATUMAI.....	21
<i>Dėl asociacijos pripažinimo profesinės savivaldos asociacija, turinčia teisę kreiptis į administracinį teismą su abstrakčiu prašymu ištirti norminio administracinio akto teisėtumą.....</i>	<i>21</i>

Pastaba. Šioje apžvalgoje pateikiamos neoficialios Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – ir LVAT) procesinių sprendimų santraukos, kurios LVAT nesaisto. Šis dokumentas yra skirtas tik informavimui. Oficialius ir nesutrumpintus sprendimų tekstus galite rasti LVAT interneto svetainėje www.lvat.lt.

I. Administracinės bylos, kylančios iš ginčų dėl teisės viešojo ar vidaus administravimo srityje

2. Aplinkos apsauga

2.3. Valstybės valdymo ir savivaldos institucijų sprendimai

2.3.1. Poveikio ir pasekmių aplinkai vertinimas

Dėl atrankos išvados dėl poveikio aplinkai vertinimo privalomumo motyvavimo

Apžvelgiamoje byloje ginčas kilo dėl galutinės atrankos išvados, kuria nuspręsta, jog Komunalinių atliekų mechaninio biologinio apdorojimo įrenginių statybai ir eksploatacijai poveikio aplinkai vertinimas (toliau – ir PAV) nėra privalomas, teisėtumo ir pagrįstumo.

Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo (toliau – ir Įstatymas) 7 straipsnio 2 dalyje nustatytas atrankos tikslas – nustatyti, ar privaloma atlikti konkrečios planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimą. Remiantis to paties Įstatymo 7 straipsnio 4 dalimi atranka atliekama remiantis planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus (užsakovo) ar poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjo pateikta informacija apie vietą, kurioje numatoma planuojama ūkinė veikla, bei informacija, apibūdinančia planuojamą ūkinę veiklą (veiklos mastas, naudojamos technologijos bei medžiagos, gamtinių išteklių naudojimas, pavojingų medžiagų naudojimas, atliekų susidarymas, jų tvarkymas, tarša ir trukdžiai, galima sąveika su kita planuojama ūkine veikla, avarių tikimybė ir jų prevencija). Pagal Įstatymo 7 straipsnio 5 dalį (2011 m. birželio 9 d. įstatymo Nr. XI-1433 redakcija) atsakinga institucija, atsižvelgdama į planuojamos ūkinės veiklos mastą, pobūdį ar vietos ypatumus, gali pareikalauti iš planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus (užsakovo) ar poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjo papildomos informacijos, reikalingos atrankai atlikti. Remiantis Įstatymo 7 straipsnio 6 dalimi, atsakinga institucija atlieka atranką ir priima išvadą, ar privaloma atlikti poveikio aplinkai vertinimą, remdamasi šio straipsnio 4 ir 5 dalyse nurodyta informacija bei atsižvelgusi į vietovės, kurią planuojama ūkinė veikla gali paveikti, jautrumą aplinkosaugos požiūriu, ekosistemos savybes, kraštovaizdį, žemėnaudos pobūdį, vietovės infrastruktūrą, gamybos objektų sutelkimą, santykinį gamtinių išteklių kiekį, kokybę ir regeneracijos galimybes, natūralios aplinkos atsparumą, ypatingą dėmesį atkreipdama į saugomas teritorijas, taip pat į Europos ekologinio tinklo NATURA 2000 teritorijos gamtosauginius tikslus, tankiai apgyvendintas teritorijas, pelkes, miškus, apsaugines zonas, vykdytos aplinkos stebėsenos duomenų analizę, teritorijas, kuriose jau viršytas leistinas užterštumo lygis ar kurios vertingos istoriniu, kultūriniu arba archeologiniu aspektu (1 punktą); galima planuojamos ūkinės veiklos poveikį visuomenės sveikatai, gyvūnijai, augalijai, dirvožemiui, vandeniui, orui, klimatui, kraštovaizdžiui, materialinėms vertybėms, kultūros paveldui ir visų šių veiksnių sąveikai, ypatingą dėmesį atkreipdama į galimą poveikio mastą, tarpvalstybinį poveikį, poveikio kompleksiskumą, jo tikimybę, trukmę, dažnumą ir grįžtamumą bei teritorijos ir populiacijos dydį (2 punktą).

Teisėjų kolegija konstatavo, jog iš minėto teisinio reguliavimo akivaizdu, kad atsakovas, priimdamas atrankos išvadą, privalo ne tik atsižvelgti į planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus (užsakovo) ar poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjo pateiktą informaciją apie vietą, kurioje numatoma planuojama ūkinė veikla, bei informacija, apibūdinančią planuojamą ūkinę veiklą, tačiau taip pat išanalizuoti bei įvertinti minėtą informaciją bei išanalizuoti daugelį kitų veiksnių, nurodytų Įstatymo 7 straipsnio 6 dalyje, identifikuojant galimą planuojamos ūkinės veiklos poveikį įvairiems saugomiems gėriams.

Pažymėta, jog minėtas reglamentavimas iš esmės atitinka 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo nustatytus reikalavimus poveikio aplinkai vertinimui. Minėtos direktyvos 4 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad valstybės narės nusprendžia, ar projektai, išvardyti II priede, turi būti vertinami pagal 5–10 straipsnius; valstybės narės tai nusprendžia arba išnagrinėjusios kiekvieną atvejį; arba pagal valstybės narės nustatytas ribas ar kriterijus; arba valstybės narės gali apsispręsti naudoti abi nurodytas procedūras. Remiantis minėtos direktyvos 4 straipsnio 3 dalimi, kai pagal 2 dalį nagrinėjamas kiekvienas atvejis ar naudojamosi valstybės narės nustatytomis ribomis ar kriterijais, privaloma atsižvelgti į atrankos kriterijus, išvardytus III priede. III priede nustatyti 4 straipsnio 3 dalyje nurodyti atrankos kriterijai: 1) *projekto charakteristikos*, ypatingas dėmesys turi būti atkreipiamas į projekto dydį; sąveiką su kitais projektais; gamtinių išteklių naudojimą; atliekų susidarymą; taršą ir trukdžius; avarių tikimybę, atsižvelgiant į

naudojamas technologijas ir medžiagas; 2) *projekto vieta, geografinės sritys, kuriai projektas gali daryti poveikį, jautrumas aplinkosaugos požiūriu*, turi būti svarstomas būtinai atsižvelgiant į: esamą žemėnaudos pobūdį; santykinę teritorijos gamtinių išteklių kiekį, kokybę ir regeneracinį pajėgumą; natūralios aplinkos buferinį pajėgumą, atkreipiant ypatingą dėmesį į šias teritorijų rūšis: pelkes; pakrančių zonas; kalnus ir miškus; gamtinius parkus ir draustinius; teritorijas, kurioms valstybės narės teisės aktai suteikia saugomų teritorijų statusą, ypač saugomas teritorijas, kurioms tokį statusą valstybės narės suteikė pagal 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/147/EB dėl laukinių paukščių apsaugos (1) ir 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvos 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (2) nuostatas; teritorijas, kuriose jau viršijami Sąjungos nustatyti aplinkos kokybės standartai; tankiai apgyvendintas teritorijas; kraštovaizdį, turintį istorinės, kultūrinės ar archeologinės svarbos; galimo poveikio apibūdinimas, galimas reikšmingas projekto poveikis turi būti svarstomas pagal kriterijus, išvardytus 1 ir 2 punktuose, ypač atkreipiant dėmesį į: poveikio mastą (geografinę sritį ir populiacijos, kuriai gali būti daromas poveikis, dydį); galimą tarpvalstybinį poveikio pobūdį; poveikio dydį ir kompleksiskumą; poveikio tikimybę; poveikio trukmę, dažnumą ir grįžtamumą.

Pagal Planuojamos ūkinės veiklos atrankos metodinių nurodymų, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. D1-665 ir taikomų atliekant planuojamos ūkinės veiklos atranką dėl poveikio aplinkai vertinimo, 11 punktą atsakinga institucija, remdamasi planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus (užsakovo) ar poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjo pateikta informacija, 2 priede pateikta informacija, argumentais, priima atrankos išvadą, ar privaloma atlikti konkrečios veiklos poveikio aplinkai vertinimą, ir nurodo pagrindinius motyvus, kuriais buvo remiamasi priimant šią išvadą. Taip pat ir pagal Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo dokumentų nagrinėjimo aplinkos ministerijoje ir jai pavaldžiose institucijose tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. D1-311, 6 punktą (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. rugsėjo 27 d. įsakymo Nr. D1-747 redakcija) atsakinga institucija, priimdama atrankos išvadą, turi nurodyti pagrindinius motyvus. Pagal minėto tvarkos aprašo 6 punktą atsakinga institucija, vadovaudamasi Planuojamos ūkinės veiklos atrankos metodiniais nurodymais, per 20 darbo dienų nuo informacijos atrankai atlikti gavimo dienos raštu turi pateikti planuojamos ūkinės veiklos organizatoriui (užsakovui) ar PAV dokumentų rengėjui ir PAV subjektams *motyvuotą* atrankos išvadą, ar privaloma atlikti PAV (2 priedas), taip pat pagal Tvarkos aprašo 2 priedo, kuriame nurodyta, kas turi būti nurodyta atrankos išvadoje, 7 punktą atrankos išvadoje turi būti nurodyti pagrindiniai motyvai, kuriais buvo remtasi priimant išvadą.

Konstatuota, jog ginčijama Aplinkos ministerijos Vilniaus regiono aplinkos apsaugos departamento galutinė atrankos išvada vertintina kaip nemotyvuota ir nepagrįsta teisės aktais, dėl šios priežasties negali būti laikoma teisėta (Viešojo administravimo įstatymo 8 str. 1 d. (2008 m. spalio 6 d. įstatymo Nr. X-1743 redakcija). Teisėjų kolegija pirmosios instancijos teismo sprendimą panaikino ir priėmė naują sprendimą – pareiškėjo skundą tenkino iš dalies, panaikino ginčijamą sprendimą ir įpareigojo atsakovą priimti išvadą dėl UAB „VAATC“ komunalinių atliekų mechaninio biologinio apdorojimo įrenginių statybos ir eksploatacijos žemės sklype, esančiame (*duomenys neskelbtini*), laikantis Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 7 straipsnyje nustatytą reikalavimą.

2014 m. birželio 2 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁸²²-1472/2014
Procesinio sprendimo kategorija 2.3.1; 2.7

3. Užsieniečių teisinė padėtis Lietuvos Respublikoje

3.5. Kiti klausimai dėl užsieniečių teisinio statuso

Dėl pagrindų atsisakyti išduoti vizą

Apžvelgiamoje administracinėje byloje ginčas iš esmės kilo dėl Lietuvos Respublikos ambasados (*duomenys neskelbtini*) 2013 m. sausio 31 d. sprendimo, kuriuo pareiškėjui buvo atsisakyta išduoti D tipo vizą, bei įpareigojimo atlikti veiksmus teisėtumo ir pagrįstumo, taip pat įpareigojimo pratęsti Migracijos departamento 2012 m. lapkričio 21 d. sprendimu Nr. (15/4-1)10K-33679 nustatytą terminą tol, kol pareiškėjas gaus vizą, leidžiančią atvykti į Lietuvos Respubliką.

Teisėjų kolegija konstatavo, jog Lietuvos Respublikos ambasada (*duomenys neskelbtini*), nagrinėdama pareiškėjo prašymą išduoti vizą, turėjo teisę vertinti pateiktus dokumentus, surinktus duomenis ir atitinkamai spręsti dėl pagrindų neišduoti vizą buvimo konkrečioje situacijoje. Vis dėlto ši kompetentingos institucijos diskrecija nėra absoliuti. Vizų kodekso 32 straipsnio 1 dalies b punkte numatytas pagrindas

atsisakyti išduoti vizą yra pagrįsta abejonė, kad pareiškėjas atitinka nustatytus reikalavimus vizai gauti (žr. minėtą Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2013 m. gruodžio 19 d. sprendimą R. K.). Taigi turi egzistuoti objektyviais duomenimis grindžiama abejonė pareiškėjo pateikta informacija.

Teisėjų kolegija pažymėjo, jog šiuo atveju, įvertinus byloje esančius duomenis, darytina išvada, jog Lietuvos Respublikos ambasada (*duomenys neskelbtini*) tinkamai ir aiškiai pagrindė savo sprendimą atsisakyti išduoti vizą pareiškėjui – konkretūs faktai nurodyti 2013 m. sausio 23 d. sprendime Nr. 010. Pažymėtina, jog, remiantis Vizų kodekso 21 straipsnio 7 dalimi, prašymo išduoti vizą nagrinėjimas visu pirma grindžiamas pateiktų dokumentų autentiškumu bei patikimumu ir prašymą išduoti vizą pateikusio asmens padarytų pareiškimų tikrumu bei patikimumu. Nagrinėjamu atveju buvo nustatyta, kad pareiškėjo interviu su Ambasados III sekretoriumi metu pateikti duomenys (kad pareiškėjas Lietuvoje vykdys ūkinę–komercinę veiklą, prekes parsisiųs iš (*duomenys neskelbtini*) ir pardavinės Lietuvoje) nebuvo patikimi ir kėlė abejonių – pareiškėjas nepateikė nei leidimo (licencijos) vykdyti numatytą veiklą, nei ūkinės–komercinės veiklos sutarčių su verslo partneriais, patvirtinančių realią būsimą veiklą, nei iš kokių lėšų bus vykdoma jo veikla (nurodė tik tiek, kad lėšų gaus iš veiklos). Teisėjų kolegija pažymėjo, kad pareiškėjas taip pat nepateikė jokių dokumentų, patvirtinančių jo turimas finansines lėšas, kurie užtikrintų tai, jog pareiškėjas turi reikiamų ir pakankamų lėšų kelionei į Lietuvą ir atgal bei pragyvenimui būnant Lietuvoje. Nepaisant apeliaciniame skunde nurodyto argumento, jog pareiškėjas imsis visų veiksmų, susijusių su realiu jo turimos įmonės funkcionavimu Lietuvoje tik atvažiavęs į Lietuvos Respubliką, nes neturint vizos tai yra per anksti, manytina, kad Lietuvos Respublikos ambasada (*duomenys neskelbtini*) pagrįstai turėjo abejonių dėl pateiktos informacijos patikimumo bei dėl pareiškėjo realių ketinimų ir galimybių verstis nurodyta veikla Lietuvos Respublikoje. Nustatyta, kad sprendimas buvo priimtas įvertinus 2013 m. sausio 30 d. Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamento neigiamą išvadą pareiškėjo atžvilgiu, pokalbio metu gautą informaciją bei pareiškėjo pateiktus duomenis, kurie buvo nepakankami pagrįsti pareiškėjo atvykimo tikslą ir sąlygas. Atsižvelgiant į tai teisėjų kolegija padarė išvadą, kad sprendimas neišduoti vizų buvo motyvuotas ir objektyviai pagrįstas konkrečiu atveju nustatytais duomenimis.

2014 m. birželio 11 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-421/2014
Procesinio sprendimo kategorija 3.5

8. Mokesčių sumokėjimas, gražinimas ir išieškojimas

8.2. Kiti su mokesčių sumokėjimu, gražinimu ir išieškojimu susiję klausimai

Dėl ginčo dėl mokesčių administratoriaus atsisakymo gražinti galimai permokėtas baudas už administracinius teisės pažeidimus pripažinimo mokestiniu

Apžvelgiamoje byloje, be kita ko, buvo sprendžiamas klausimas dėl Mokestinių ginčų komisijos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės atsisakymo priimti pareiškėjo skundą dėl centrinio mokesčių administratoriaus atsisakymo tenkinti jo prašymą gražinti baudos, skirtos už administracinį teisės pažeidimą, permoką. Minėta komisija kilusį ginčą atsisakė pripažinti mokestiniu.

Sutikdama su tokiu Mokestinių ginčų komisijos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės vertinimu, LVAT teisėjų kolegija pažymėjo, kad įstatymų leidėjas mokestiniais ginčais pripažįsta ginčus, kylančius tarp mokesčių mokėtojo ir mokesčių administratoriaus dėl sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo ar kito panašaus pobūdžio sprendimo, pagal kurį mokesčių mokėtojui naujai apskaičiuojamas ir nurodomas sumokėti mokestis, taip pat dėl mokesčių administratoriaus sprendimo atsisakyti gražinti (įskaityti) mokesčio permoką (skirtumą) (Mokesčių administravimo įstatymo 2 str. 21 p.). Tuo tarpu bauda, skiriama pagal Administracinių teisės pažeidimų kodeksą, nelaikytina mokesčiu, nes tai yra administracinės nuobaudos rūšis, o ne mokesčių mokėtojui nustatyta piniginė prievolė valstybei, o ginčas, kuriuo siekiama susigrąžinti permoką už tokią sumokėtą baudą, nelaikytinas mokestiniu ginču.

2014 m. birželio 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁶⁰²-697/2014
Procesinio sprendimo kategorija 9.6

9. Mokestiniai ginčai

9.5. Kiti mokesčiai

Dėl savivaldybės tarybos sprendimo nustatyti atitinkamo mokesčio laikotarpio nekilnojamojo turto tarifas, kaip norminio administracinio akto

Apžvelgiamoje byloje pareiškėjas UAB „Palink“ kreipėsi į teismą, prašydamas panaikinti atsakovo Palangos miesto savivaldybės tarybos 2013 m. gegužės 30 d. sprendimo Nr. T2-143 „Dėl nekilnojamojo turto mokesčio tarifų 2014 metams nustatymo“ 1.3 punktą. Šiuo punktu buvo nustatytas 2 proc. nekilnojamojo turto mokesstinės vertės tarifas komercinio naudojimo nekilnojamajam turtui, kuris priklauso didžiųjų mokesčių mokėtojų kategorijai (pagal sąrašą, patvirtintą Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos).

Šiame kontekste pažymėta, kad individualus teisės aktas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ir ABTĮ) 2 straipsnio 14 dalyje apibrėžiamas kaip vienkartinis teisės taikymo aktas, skirtas konkrečiam subjektui ar individualiais požymiais apibūdintų subjektų grupei. Atitinkamai Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir VAĮ) 2 straipsnio 9 dalyje nurodyta, kad individualus administracinis aktas – tai vienkartinis teisės taikymo aktas, skirtas konkrečiam asmeniui ar nurodytai asmenų grupei. ABTĮ 2 straipsnio 13 dalyje norminis aktas apibrėžiamas kaip įstatymas, administracinis ar kitas teisės aktas, nustatantis elgesio taisykles, skirtas individualiais požymiais neapibūdintų subjektų grupei. Tuo tarpu VAĮ 2 straipsnio 10 dalyje nurodoma, kad norminis administracinis aktas – tai teisės aktas, nustatantis elgesio taisykles, skirtas individualiai neapibrėžtai asmenų grupei. Iš šių įstatymuose įtvirtintų norminio akto apibrėžimų matyti, kad norminio administracinio akto esminiai požymiai yra: akto turinys apima elgesio taisykles – teisės normas; šios normos skirtos individualiais požymiais neapibrėžtai (neapibūdintai) asmenų grupei.

Sprendama klausimą dėl pareiškėjo teisės kreiptis į teismą su tokiu reikalavimu, LVAT teisėjų kolegija priminė, kad norminiai teisės aktai – tai rašytine forma išreikšti teisėkūros subjektų sprendimai (oficialūs rašytiniai dokumentai), kuriuose yra teisės normų. Juose įtvirtinami bendro pobūdžio nurodymai tam tikrų visuomeninių santykių dalyviams, kurie orientuojami į ateitį ir numatyti taikyti daug kartų. Šie aktai adresuoti neapibrėžtam asmenų ratui arba adresuoti ratui asmenų, apibūdintų rūšiniais požymiais. Jie visada abstraktūs ir apjungia tipinėmis, rūšinėmis savybėmis panašius visuomeninius santykius, toliau veikia po realizavimo individualiuose santykiuose ir konkrečių asmenų elgesyje. Teisės aktų priskyrimas prie norminių teisės aktų grupės apibūdina jų taikymo apimtį ir privalomumą (norminiai teisės aktai turi visuotinio privalomumo pobūdį).

Nagrinetu atveju Palangos miesto savivaldybės taryba 2013 m. gegužės 30 d. sprendimą Nr. T2-143 „Dėl nekilnojamojo turto mokesčio tarifų 2014 metams nustatymo“ priėmė, be kita ko, vadovaudamasi Nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 6 straipsnio 2 dalimi, numatančia, kad konkretų mokesčio tarifą, kuris galios atitinkamos savivaldybės teritorijoje nuo kito mokesčio laikotarpio pradžios, nustato savivaldybės taryba. Taigi pareiškėjo ginčytas sprendimas nėra vienkartinis teisės taikymo aktas. Šis administracinis aktas nustato nekilnojamojo turto mokesčio tarifus 2014 metams Palangos miesto savivaldybės teritorijoje, todėl jame įtvirtintos bendro pobūdžio taisyklės, normos, o subjektai, kuriems skirtos nurodytos taisyklės, yra apibūdinti rūšiniais požymiais, jų neindividualizuojant. Tai reiškia, kad šis sprendimas yra privalomas visiems Palangos miesto savivaldybės nekilnojamojo turto mokesčio mokėtojams – nekilnojamojo turto savininkams (Nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 3 str.). Ginčijama minėto sprendimo 1.3 punkto nuostata, įtvirtinanti konkretų nekilnojamojo turto mokesčio tarifą didiesiems mokesčių mokėtojams, taip pat yra norminio pobūdžio, nes nustato nekilnojamojo turto mokesčio tarifą rūšiniais, o ne individualiais požymiais apibūdintų subjektų grupei. Šie požymiai, pasak LVAT teisėjų kolegijos, sudarė pagrindą konstatuoti, kad Palangos miesto savivaldybės tarybos 2013 m. gegužės 30 d. sprendimas Nr. T2-143 „Dėl nekilnojamojo turto mokesčio tarifų 2014 metams nustatymo“ yra norminio pobūdžio. Apeliacinės instancijos teismo teisėjų kolegija taip pat pažymėjo, kad minėtas Palangos miesto savivaldybės tarybos sprendimas nepraranda normatyvinio pobūdžio vien dėl to, jog jame buvo nurodyta, kad šis sprendimas gali būti skundžiamas Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka. Remiantis vien šiuo požymiu nėra pagrindo administracinį aktą, nustatantį bendro pobūdžio elgesio taisykles, traktuoti kaip individualų.

Kadangi pareiškėjas kreipėsi į teismą, išimtinai ginčydamas norminio teisės akto teisėtumą, remdamasi išdėstytu, taip pat konstatavusi, kad pareiškėjas nepateko į ratą subjektų, turinčių teisę su abstrakčiu pareiškimu kreiptis į administracinį teismą prašant iširti, ar norminis administracinis aktas (ar jo dalis) atitinka įstatymą ar Vyriausybės norminį aktą, LVAT teisėjų kolegija bylą nutraukė.

2014 m. birželio 12 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁷⁵-893/2014
Procesinio sprendimo kategorija 17.2; 35.3

11. Nuosavybės teisių atkūrimas

11.4. Nuosavybės teisių atkūrimas j žemę

11.4.1. Nuosavybės teisių j kaimo vietovėje esančią žemę atkūrimo sąlygos ir tvarka

Dėl teisės skusti žemės reformos metu suformuotų sklypų tinkamumą apribojimų, kylančių dėl jau patvirtinto žemės reformos projekto

Apžvelgiamoje byloje ginčas susijęs su pareiškėjos teise ginčyti patvirtinto žemėtvarkos projekto dalį dėl nuosavybės teisių atkūrimui perduodant neatlygintinai suprojektuoto žemės sklypo atitikimo teisės aktų reikalavimams. Iš faktinių bylos aplinkybių matyti, kad pareiškėja, gavusi kvietimą dalyvauti suprojektuotų sklypų ženklavimo darbuose, 2012 m. spalio 2 d. prašymu kreipėsi į atsakovą Nacionalinę žemės tarnybą prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – ir NŽT). Pareiškėja nurodė, kad atsisako dalyvauti jai suprojektuotų žemės sklypų ženklavime, nes nuo prašymo atkurti nuosavybės teises praėjo daug metų ir žemės sklypai virto pelke. Pareiškėja prašė, esant galimybei, suprojektuoti vieną žemės sklypą kitoje vietoje. Bylą nagrinėjęs pirmosios instancijos teismas pareiškėjos skundą atmetė padaręs išvadą, kad galiojantys teisės aktai nenumato galimybės po žemės reformos projekto patvirtinimo, jo nenuginčijus, pretendentai reikalauti suprojektuoti žemės sklypą kitoje vietoje. Pirmosios instancijos teismas, atsižvelgdamas į aktualų reguliavimą, nurodė, kad nuostata, jog pradėtos, bet nebaigtos rengti žemės reformos žemėtvarkos projektų rengimo ir tvirtinimo procedūros užbaigiamos pagal iki 2012 m. sausio 1 d. galiojusią Žemės reformos žemėtvarkos projektų ir jiems prilyginamų žemės sklypų planų rengimo ir įgyvendinimo metodiką, patvirtintą Žemės ir miškų ūkio ministerijos 1998 m. balandžio 23 d. įsakymu Nr. 207 (toliau – ir Metodika), nagrinėjamu atveju netaikytina, nes pareiškėja pretenzijas pareiškė po žemėtvarkos projekto patvirtinimo.

Apeliacinės instancijos teismo teisėjų kolegija atkreipė dėmesį, kad nepaisant Metodikos 102 straipsnyje nustatytos procedūros pretendentai, kuris atsisako žemės sklypo ženklavimo (ir) arba pageidauja iš esmės pakeisti suprojektuoto žemės sklypo ribas arba vietą, teikti pastabas dėl suprojektuoto žemės sklypo paženklavimo ir jo metu surašyto žemės sklypo ribų paženklavimo-parodymo akto, abriso bei žemės sklypo plano žemėtvarkos skyriui raštu ne vėliau kaip per 30 dienų nuo žemės sklypo ribų paženklavimo-parodymo akto, abriso ir žemės sklypo plano kopijų gavimo, Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatymo 18 straipsnio 2 dalis neriboja jo teisės teikti skundą dėl suformuotų žemės sklypų tinkamumo, žemės perdavimui neatlygintinai naudotis dokumentu ir įstatymu bei kitų teisės aktų neatitikties, nesieja tokio skundo pateikimo galimybės su žemės sklypo paženklavimu. Taigi atsakovas privalėjo išnagrinėti pretendentes prašymą ta apimtimi, kuria buvo skundžiamasi.

Teisėjų kolegija pažymėjo, kad pareiškėja neginčijo aplinkybės, jog ji buvo pasirinkusi atitinkamus sklypus, tačiau nuosavybės teisių atkūrimo procesas tęsiasi labai ilgai, išvados buvo parengtos dar 2000 metais ir situacija iki žemėtvarkos projekto patvirtinimo pasikeitė. Teisėjų kolegija atkreipė dėmesį, kad atsakovas, atsakydamas į pareiškėjos 2012 m. spalio 2 d. prašymą, tų faktinių aplinkybių, kurios buvo nurodytos dėl sklypų užpelkėjimo, o ir dėl galimybės naudoti juos pagal patvirtintame žemėtvarkos projekte nustatytą paskirtį, apskritai nenagrinėjo ir dėl jų nepasisakė. Visais atvejais už Žemės reformos įstatyme nustatytų reikalavimų tinkamą įgyvendinimą atsakomybę tenka kompetentingai institucijai, jos pareiga spręsti dėl to kilusius ginčus nustato Žemės reformos įstatymo 18 straipsnio 2 dalis. Teisėjų kolegija, remdamasi išdėstytais motyvais, padarė išvadą, kad atsakovas priėmė administracinį sprendimą neištyręs visų reikšmingų aplinkybių, todėl jis yra objektyviai nepagrįstas ir naikintinas, nes neatitinka Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio 1 dalies reikalavimų, o pareiškėjos 2012 m. spalio 2 d. prašymas gražintinas atsakovui nagrinėti iš naujo.

2014 m. birželio 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-1116/2014
Procesinio sprendimo kategorija 11.4.1

12. Registrai

12.4. Kiti su registru veikla susiję klausimai

Dėl vandens motociklų įregistravimui Lietuvos Respublikos vidaus vandenų laivų registre keliamų reikalavimų ir taikytino teisinio reguliavimo

Apžvelgiamoje byloje ginčas kilo dėl to, ar teisėtai ir pagrįstai atsakovas Lietuvos saugios laivybos administracija atsisakė įregistruoti pareiškėjo asmeninį laivą – vandens motociklą „Sea Doo GTX 1500 Limited Edition“ Lietuvos Respublikos vidaus vandenų laivų registre, motyvuodamas tuo, kad pareiškėjas nepateikė šios vidaus vandenų transporto priemonės atitikties deklaracijos, be to, minėta priemonė nėra

paženklinta „CE“ ženklų, kaip to reikalauja Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2004 m. birželio 15 m. įsakymu Nr. 3-352 patvirtintas Pramoginių laivų projektavimo, statybos, tiekimo rinkai ir atidavimo eksploatuoti techninis reglamentas (toliau – ir Reglamentas).

Byloje buvo nustatyta, kad pareiškėjas į Lietuvos Respubliką iš Didžiosios Britanijos (šioje šalyje vandens motociklas nebuvo įregistruotas) atsivežė 2012 m. rugsėjo 22 d. įsigytą naują vandens motociklą, 2003 m. pagamintą Jungtinėse Amerikos Valstijose. Pareiškėjas 2013 m. birželio 3 d. pateikė atsakovui prašymą atlikti pirminę techninę apžiūrą ir įregistruoti vidaus vandenių transporto priemonę; tą pačią dieną pirminė vandens motociklo techninė apžiūra buvo atlikta, tačiau vandens motociklas neįregistruotas, nurodant nustatytus trūkumus: „nepateikta deklaracija, nėra „CE“ ženklo, ant motociklo amerikietiški registravimo numeriai“.

Pareiškėjas bylos nagrinėjimo metu teigė, kad jo vandens motociklas Lietuvos Respublikos vidaus vandenių laivų registre turėjo būti įregistruotas vadovaujantis Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2006 m. sausio 18 d. įsakymu Nr. 3-13 patvirtintomis Lietuvos Respublikos vidaus vandenių transporto priemonių registravimo taisyklėmis. Jo nuomone, Reglamente įtvirtinti reikalavimai atitinkamoms vidaus vandenių transporto priemonėms negali būti taikomi jo vandens motociklui, nes Reglamentas skirtas tik asmenims, tiekiantiems Lietuvos rinkai pramoginius laivus, t. y. gamintojams, gamintojų įgaliotiems atstovams, importuotojams (Reglamento 1 p.).

Teisėjų kolegija, atsižvelgusi į Lietuvos Respublikos vidaus vandenių transporto kodekso 16 straipsnį, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2006 m. sausio 18 d. įsakymu Nr. 3-13 patvirtintų Lietuvos Respublikos vidaus vandenių transporto priemonių registravimo taisyklių (akto redakcija, galiojusi ginčo teisiniui santykiui aktualiu laikotarpiu) 5 punktą, Lietuvos saugios laivybos administracijos direktoriaus 2010 m. birželio 7 d. įsakymu Nr. V-72 patvirtintų Mažųjų laivų, kurių ilgis iki 10 m, pramoginių ir asmeninių laivų techninių apžiūrų atlikimo taisyklių (akto redakcija, galiojusi ginčo teisiniui santykiui aktualiu laikotarpiu) 3 punktą, 10 punktą, 12.1.1 punktą, 12.4 punktą, taip pat į Reglamento 6 punktą bei jo 14 priedo 1.1 punktą, nurodė, jog iš šio teisinio reglamentavimo matyti, kad Lietuvos saugios laivybos administracija, gavusi asmens prašymą atlikti pirminę techninę apžiūrą ir įregistruoti vidaus vandenių transporto priemonę, iš pradžių turi atlikti vidaus vandenių transporto priemonės pirminę techninę apžiūrą, kurios metu, be kita ko, nustatoma, ar laivas bei atitinkamos jo sudedamosios dalys atitinka Reglamento nustatytus reikalavimus (Mažųjų laivų, kurių ilgis iki 10 m, pramoginių ir asmeninių laivų techninių apžiūrų atlikimo taisyklių 12.4 p.). Paminėta teisės norma yra blanketinė, nukreipianti tik į tas Reglamento nuostatas, kurios nustato reikalavimus laivams bei atitinkamoms jų sudedamosioms dalims, t. y. nagrinėjamu atveju yra visiškai neaktualios Reglamento nuostatos, apibrėžiančios asmenų ratą, kuriam taikomas Reglamentas. Reglamentas kelia reikalavimus, kad pramoginiai bei asmeniniai laivai turėtų „CE“ ženklą, taip pat, jog šie laivai turėtų rašytinę Reglamento nuostatų atitikties deklaraciją. Todėl pareiškėjo argumentai dėl to, kad Reglamente įtvirtinti reikalavimai nagrinėtu atveju netaikytini, nes Reglamentas skirtas tik asmenims, tiekiantiems Lietuvos rinkai pramoginius laivus, įvertinti kaip teisiškai nereikšmingi, nes ginčo atveju buvo aktualios tik tos Reglamento nuostatos, į kurias nukreipia Mažųjų laivų, kurių ilgis iki 10 m, pramoginių ir asmeninių laivų techninių apžiūrų atlikimo taisyklių 12.4 punktas. Teisėjų kolegija padarė išvadą, kad atsakovas pagrįstai atsisakė įregistruoti pareiškėjo vandens motociklą Lietuvos Respublikos vidaus vandenių laivų registre, kaip neatitinkantį Reglamento reikalavimų.

2014 m. birželio 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁴³⁸-748/2014
Procesinio sprendimo kategorija 12.4

13. Statyba

13.1. Statybos dalyviai, jų teisės ir pareigos

Dėl reikalavimų bendraturčių sutikimo rekonstruoti statinį turinį

Apžvelgiamoje byloje ginčas kilo dėl 2012 m. balandžio 27 d. Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos Urbanistinės plėtros departamento direktoriaus patvirtintuose Specialiuosiuose architektūros reikalavimuose nurodyto reikalavimo projektą derinti su pastato bendrasavininkiais teisėtumo ir pagrįstumo. Statybos įstatymo 23 straipsnio 8 dalies 5 punkte nustatyta, jog vienas iš leidimui rekonstruoti statinį gauti pateikiamų dokumentų yra statinio bendraturčių sutikimas.

Šiuo aspektu pareiškėjai tvirtino, jog 2005 m. balandžio 29 d. Klaipėdos miesto apylinkės teismo nutartimi patvirtinta taikos sutartis yra tinkamas projekto suderinimas su pastato bendraturčiais. Nustatyta, kad šia taikos sutartimi buvo, be kita ko, nustatyta, jog bendraturčiai neprieštarauja, kad N. Z. ginčo žemės

sklypo dalyje statytų sandėliuką ir garažą, kurie būtų sublokuoti su namo priestatu, o N. Z. neprieštarauja, kad S. Š. ir D. Š. bei A. P. ir V. P. statytų namo priestatus, sublokuotus su namu, ir kitus statinius jų naudojamoje žemės sklypo dalyje, be to, S. Š., D. Š., A. P., V. P. ir N. Z. neprieštarauja dėl jų atliekamų butų rekonstrukcijos darbų.

Šiuo aspektu LVAT teisėjų kolegija pastebėjo, kad bendrosios dalinės nuosavybės teisės objektas valdomas, juo naudojamosi ir disponuojama bendraturčių sutarimu (Civilinio kodekso 4.75 str. 1 d.). Kito bendraturčio sutikimo nedavimas reiškia bendraturčių nesutarimo dėl bendrosios dalinės nuosavybės teisės objekto valdymo atsiradimą. Kai bendraturtis siekia įgyvendinti savo kaip galimo statytojo teisę, kiti bendraturčiai galėtų ginčyti ne teisę kaip tokia, bet tik jos įgyvendinimo būdą ir sąlygas. Tačiau tam, kad kiti bendraturčiai apskritai galėtų pareikšti savo poziciją dėl statybos darbus (rekonstrukcija) inicijuojančio bendraturčio būsimų veiksmų poveikio jų teisėms, statytojas jiems turi savo siekius atskleisti. Pagal įstatymą reikalingas pateikti bendraturčių sutikimas reiškia ne abstraktų, o konkretizuotą bendraturčių sutikimą, t. y. sutikimas duodamas ne bendrai teisei į statybą įgyvendinti, bet konkrečioms statybos darbams atlikti.

Statybos įstatymo 20 straipsnio dalies 1 punkte numatyta, jog statinio projektas rengiamas vadovaujantis teritorijų planavimo dokumentais, žemės sklypo (teritorijos) statybinių tyrinėjimų (jeigu juos atlikti privaloma) dokumentais, kultūros paveldo vertybės tyrimų medžiaga, galiojančiais teisės aktais, prisijungimo sąlygomis ir savivaldybės administracijos nustatytais specialiaisiais architektūros reikalavimais, kurie neprieštarauja šios dalies 2 ir 3 punktuose nurodytiems reikalavimams. Taigi, kaip pabrėžė LVAT teisėjų kolegija, specialieji architektūros reikalavimai yra aktualūs tam, kad būtų tinkamai parengtas statinio projektas, o pateikus tokį tinkamai parengtą projektą kartu su kitais dokumentais, būtų išduotas statybą leidžiantis dokumentas. Atsižvelgiant į tai, kad siekiant gauti leidimą rekonstruoti statinį, be kita ko, turi būti pateikiamas rekonstravimo projektas (Statybos įstatymo 23 str. 8 d. 2 p.), darytina išvada, jog statinio bendraturčių sutikimas, kuris taip pat turi būti pateikiamas, yra sietinas būtent su tokia projekto nustatytais darbais. Vertinant, ar yra tinkamas bendraturčių sutikimas leidžiamiems darbams, reikėtų vadovautis tuo, ar bendraturčiai apskritai yra davę sutikimą ir su kuriais konkrečiai darbais bendraturčiai yra sutikę.

Apžvelgiamu atveju minėta 2005 m. balandžio 18 d. taikos sutartimi iš esmės buvo įtvirtinta, jog N. Z. neprieštarauja, jog S. Š. ir D. Š. bei A. P. ir V. P. statytų namo priestatus, sublokuotus su namu, ir kitus statinius jų naudojamoje žemės sklypo dalyje. Tačiau detaliau aplinkybės, susijusios su konkrečiu planuojamu statyti namo priestatu, nebuvo išskirtos. Todėl LVAT teisėjų kolegija padarė išvadą, jog 2005 m. balandžio 18 d. taikos sutartimi nebuvo išreikštas bendraturčių sutikimas dėl konkrečių planuojamų atlikti statybos darbų.

2014 m. birželio 10 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁸²²-208/2014
Procesinio sprendimo kategorija 13.2; 13.6; 38

14. Teritorijų planavimas

14.2. Specialusis planavimas

Dėl žemės sklypo, kuriame yra miško žemė, skaidymo

Apžvelgiamoje byloje ginčas buvo kilęs dėl atsakovų sprendimų, kuriais pareiškėjams atsisakyta išduoti sąlygas ir sąlygų sąvadą rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentui rengti. Šio specialiojo planavimo tikslas buvo pakeisti gretimų tos pačios pagrindinės naudojimo paskirties žemės sklypų ribas, atidalijant 0,6402 ha sklypo dalį iš 7,7592 ha sklypo ploto ir sujungiant su gretimu 0,2500 ha žemės sklypu. Sąlygas planavimo dokumentui rengti atsisakyta išduoti Miškų įstatymo 4 straipsnio 3 dalies pagrindu, nustatčius, kad atidalinus privačios miško valdos dalį jos plotas taps mažesnis kaip 5 hektarai.

Miškų įstatymo 4 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad privati miško valda arba privačiame ne miškų ūkio paskirties žemės sklype esanti miško žemė neskaidomos į dalis, jeigu privati miško valda arba privačiame ne miškų ūkio paskirties žemės sklype esančios miško žemės plotas yra arba tampa mažesnis kaip 5 hektarai, išskyrus įstatyme numatytus atvejus. Pareiškėjai apžvelgiamoje byloje nagrinėtu atveju nesutiko, kad privačios miško valdos amalgamacija, kurią jie ketina atlikti, yra miško skaidymas Miškų įstatymo 4 straipsnio 3 dalies prasme.

Pripažindama tokį pareiškėjų vertinimą nepagrįstu, LVAT teisėjų kolegija nurodė, kad Miškų įstatymo 4 straipsnio 3 dalyje nustatytu draudimu skaidyti privačių miškų valdas į dalis, jei valda yra arba tampa mažesnė kaip 5 hektarų, siekiama užtikrinti, kad miškuose neatsirastų labai daug mažų miško sklypų, priklausančių skirtingiems savininkams, nes taip, ypač atsižvelgiant į tokiems atvejais būtinus nustatyti servitutus, į miškų tvarkymo bei miškų ūkio veiklos organizavimo techninius reikalavimus (*inter alia* su

miško valdų atribojimu vienos nuo kitos) ir kt., galėtų būti sudarytos prielaidos pakeisti natūralų kraštovaizdį, atskirus miške esančius objektus, skurdinti, alinti mišką, natūralią gamtinę aplinką.

Minėta, jog pareiškėjai siekė atidalinti iš 7,7592 ha ploto ne miškų ūkio paskirties žemės sklypo, kurio 5,9753 ha ploto sudaro miško žemė, 0,6402 ha ploto dalį, iš kurios 0,55 ha yra miško žemės plotas, ir prijungti ją prie žemės ūkio paskirties žemės sklypo. Tokiu būdu, apeliacinės instancijos teismo vertinimu, ne miškų ūkio paskirties žemės sklype esantis 5,9753 ha miško žemės plotas būtų išskaidytas ir po tokio išskaidymo susidarytų naujas mažesnis nei 5 ha miško žemės plotas, ką imperatyviai draudžia Miškų įstatymo 4 straipsnio 3 dalis.

2014 m. birželio 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-1108/2014
Procesinio sprendimo kategorija 14.2; 14.3.1

15. Civilinė atsakomybė už žalą, atsiradusią dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų

Dėl reikalavimo priteisti vidutinį darbo užmokestį, kai įstatymų nustatyta tvarka ir terminais nebuvo ginčijamas administracinis sprendimas atleisti valstybės tarnautoją iš pareigų

Dėl reikalavimo atlyginti turtinę ir neturtinę žalą, siejamą su atleidimo procedūros metu atliktais veiksmais (jų visuma)

Apžvelgiamoje byloje ginčas kilo dėl pareiškėjo reikalavimo atlyginti patirtus nuostolius, siejamus su galbūt neteisėtais atsakovo atstovo Žemės ūkio ministerijos veiksmais pareiškėjo atleidimo iš valstybės tarnybos metu. 2010 m. kovo 31 d. pareiškėjas atleistas iš vyriausiojo specialisto pareigų Žemės ūkio ministerijoje, reorganizavus departamentą, kuriame jis dirbo, ir panaikinus jo pareigybę. Pareiškėjas teigė dėl to patyręs nuostolių ir teismo prašė priteisti: 1) negautą vidutinį darbo užmokestį nuo atleidimo dienos iki teismo sprendimo įvykdymo dienos; 2) turtinę žalą, susijusią su dėl sutrikusios sveikatos patirtomis išlaidomis, bei 3) dėl tariamai neteisėto atleidimo kilusią neturtinę žalą. Aptarti reikalavimai pateikti praėjus beveik trejiems metams nuo tariamai neteisėto atleidimo iš valstybės tarnybos. Įstatymų nustatytais terminais ir tvarka žemės ūkio ministro 2011 m. kovo 26 d. priimtas administracinis sprendimas, kuriuo pareiškėjas atleistas iš valstybės tarnybos, ginčytas nebuvo.

Šiomis aplinkybėmis išplėstinė teisėjų kolegija pabrėžė, jog faktinė aplinkybė, kuria grindžiamas pareiškėjo reikalavimas priteisti vidutinį darbo užmokestį, yra administracinis sprendimas atleisti pareiškėją iš valstybės tarnybos. Išplėstinė teisėjų kolegija, atsižvelgdama į šią aplinkybę, sprendė, kad ginčo dalis dėl reikalavimo priteisti vidutinį darbo užmokestį iš tiesų objektyviai ir visiškai remiasi tarnybinius teisinius santykius reglamentuojančiomis viešosios teisės normomis. Vien tai, kad pareiškėjas savo reikalavimą, be kita ko, grindė deliktinę valstybės atsakomybę reglamentuojančiomis teisės normomis, skirtomis žalos atlyginimo viešojo administravimo srityje teisiniams santykiams reguliuoti, negali pakeisti nagrinėjamo ginčo dalies dėl reikalavimo priteisti vidutinį darbo užmokestį tarnybinio pobūdžio. Pareiškėjo teisė į negautą vidutinį darbo užmokestį dėl galbūt neteisėto atleidimo kyla būtent iš tarnybos teisinių santykių.

Tarnybiniai ginčai skiriasi nuo žalos, kilusios viešojo administravimo srityje, atlyginimo bylų. Reikalavimas priteisti dėl galbūt neteisėto atleidimo negautą vidutinį darbo užmokestį nėra reikalavimas dėl žalos atlyginimo. Ginčas dėl šio reikalavimo yra akivaizdžiai tarnybinis ginčas, kuris sprendinamas taikant tarnybos teisinius santykius, o ne žalos atlyginimą (civilinę atsakomybę) reglamentuojančias teisės normas.

Bylą dėl žalos, kilusios viešojo administravimo srityje, atlyginimo nagrinėjantis teismas, remdamasis valstybės deliktinę atsakomybę reglamentuojančiomis teisės normomis, negali spręsti dėl reikalavimo priteisti negautą vidutinį darbo užmokestį, susidariusį dėl galbūt neteisėto atleidimo iš valstybės tarnybos. Taip yra dėl to, kad šis reikalavimas neatsiejamas ir visiškai yra susijęs su tarnybinio ginčo dėl galbūt neteisėto atleidimo išsprendimu ir prašoma pažeistų teisių gynybos priemonė galėtų būti taikoma tik įstatymų nustatyta tvarka ir terminais suinteresuotam asmeniui nugalinčius administracinį sprendimą dėl atleidimo iš valstybės tarnybos.

Nagrinėtu atveju nenustatyta, kad, siekdamas ginčyti administracinį sprendimą dėl atleidimo iš tarnybos, pareiškėjas tinkamai pasinaudojo įstatymuose įtvirtintomis galbūt pažeistos teisės gynimo priemonėmis (įstatymuose nustatyta tvarka ir terminais kreipėsi į teismą dėl ginčijamo administracinio sprendimo atleisti pareiškėją iš pareigų valstybės tarnyboje panaikinimo bei grąžinimo į tarnybą ar prašė teismo atnaujinti terminą, kad galėtų ginčyti sprendimą atleisti iš pareigų) ir šios priemonės veiksmingai neužtikrino jo apsaugos. Įstatymų leidėjas Administracinių bylų teisenos įstatyme bei kituose specialiuosiuose įstatymuose nustato tikslią ir aiškią taisyklių sistemą, leidžiančią asmenims tinkamai įgyvendinti teisę kreiptis į nepriklausomą ir nešališką teismą, kuris išspręstų kilusį tarnybinį ginčą, *inter alia*

priimtų sprendimą dėl reikalavimo priteisti kompensaciją, lygią vidutiniam darbo užmokesčiui nuo atleidimo iki teismo sprendimo priėmimo dienos. Suinteresuotas asmuo pats renkasi, kokius reikalavimus pareikšti teisme ir kokias teisminės gynybos priemones prašyti taikyti. Tačiau tam, kad teisminės gynybos priemonės būtų veiksmingos, jomis turi būti naudojamosi tinkamai, t. y. prašymas taikyti tarnybiniam ginčams būdingas pažeistų teisių gynybos priemones, tokias kaip įtvirtintosios Darbo kodekso 300 straipsnyje, turi būti teikiamas tarnybinio ginčo dėl neteisėto atleidimo nagrinėjimo metu. Tais atvejais, kai suinteresuotas asmuo prašymą dėl negauto vidutinio darbo užmokesčio priteisimo grindžia valstybės deliktinę atsakomybę reglamentuojančiomis teisės normomis, šis reikalavimas turėtų būti atmetamas, nes juo iš tiesų siekiama tokio rezultato, kokį suinteresuotas asmuo gautų laimėjęs bylą dėl atleidimo iš valstybės tarnybos panaikinimo. Būtent taip buvo nagrinėtu atveju.

Tačiau išplėstinė teisėjų kolegija atkreipė dėmesį, jog šis išaiškinimas nereiškia, kad suinteresuotas asmuo neturi teisės vieno teismo proceso metu pateikti skundą dėl administracinio sprendimo, kuriuo asmuo atleistas iš tarnybos, panaikinimo ir reikalavimą atlyginti dėl galbūt neteisėto atleidimo patirtą žalą.

Apžvelgiamoje nutartyje taip pat pabrėžta, kad reikalavimas dėl žalos atlyginimo savaime nėra laikomas išvestiniu iš reikalavimo dėl administracinių aktų, dėl kurių galbūt ir kilo žala, panaikinimo. Šios administracinių teismų praktikos taisyklės taikomos *a fortiori* tais atvejais, kai reikalavimas dėl žalos grindžiamas ne tik administracinio sprendimo dėl atleidimo neteisėtumu, bet keletu viešojo administravimo institucijos ar jos pareigūnų galbūt neteisėtų veiksmų. Nagrinėtu atveju pareiškėjas žalą teigė patyręs dėl neaiškios situacijos ir nerimo, kilusio atleidimo iš valstybės tarnybos procedūros metu. Iš tiesų ši pareiškėjo nurodoma žala siejama ne vien su atleidimo sprendimu (potvarkiu pareiškėją atleisti), o visa daugiapakope valstybės tarnautojo atleidimo dėl administracijos struktūros pertvarkymo procedūra (įspėjimo turiniu bei įteikimo laiku, pasiūlymu tęsti tarnybą, elgesiu su kitais tarnautojais ir kt.), be kita ko, rūpestingumo pareigos laikymusi. Atsižvelgus į tai, kas paminėta, reikalavimas atlyginti turtinę ir neturtinę žalą, kilusią dėl galbūt neteisėtų viešojo administravimo subjekto veiksmų (jų visumos) atleidimo iš valstybės tarnybos procedūros metu, nagrinėtu atveju buvo vertinamas valstybės deliktinę atsakomybę reglamentuojančių nuostatų kontekste.

2014 m. birželio 5 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartis administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-416/2014
Procesinio sprendimo kategorija 1.2, 15, 16.6

15.2. Civilinės atsakomybės sąlygos

15.2.3. Žala

Dėl žalos atlyginimo, nutraukus administracinio teisės pažeidimo bylos teiseną

Apžvelgiamoje byloje ginčas kilo dėl atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato, pareigos atlyginti turtinę ir neturtinę žalą, kurią, pareiškėjo teigimu, jis patyrė dėl neteisėto administracinio teisės pažeidimo bylos teisenos nutraukimo.

Byloje nustatyta, kad 2011 m. kovo 20 d. apie 17.27 val. Vilniaus m. vyriausiojo policijos komisariato operatyvaus valdymo skyriuje buvo gautas pranešimas, kad Vilniuje į automobilį „Volvo“ įvažiavo kitas automobilis ir pasišalino iš įvykio vietos. Nuvykę į nurodytą eismo įvykio vietą, policijos pareigūnai rado pareiškėją V. S., kuris paaiškino, kad 2011 m. vasario 5 d. paliko savo automobilį „Volvo“ nurodytu adresu Vilniuje, 2011 m. kovo 20 d. pastebėjo, kad jis apgadintas. 2011 m. kovo 21 d. prie jo automobilio atėjo žmogus ir paaiškino, kad jam priklausantį automobilį kliudė mėlynos spalvos automobilis „Honda“, valstybinių numerių nežino, vairuotojas (vardas T.) gyvena (*duomenys neskelbtini*), Vilniuje. Tyrimo metu nustatyta, kad (*duomenys neskelbtini*), Vilniuje, gyvena T. V., kuris atvykęs į Kelių policijos valdybą paaiškino, kad 2011 m. kovo 17 d. apie 16.30 val. vairavo automobilį „Jeep Cherokee“, kliudė stovintį automobilį „Volvo V40“ ir išėjo ieškoti savininko. Iš pažįstamų sužinojo, kad automobilio „Volvo“ savininkas išvykęs. Kadangi norėjo įvykį išspręsti be policijos, nusprendė sulaukti minėto piliečio, tačiau kai jie susitiko, jau buvo iškviesta policija. Automobilis „Jeep Cherokee“ priklausė Baltarusijos piliečiui, jo kontaktų ir automobilio duomenų neturi. Pagal surinktus faktinius duomenis pareigūnai sprendė, kad nėra galimybės nustatyti automobilio, kuris apgadino automobilį „Volvo“, todėl vadovaujantis Administracinių teisės pažeidimų kodekso (toliau – ATPK) 250 straipsnio 1 dalies 7 punktu (pasibaigė administracinio teisės pažeidimo nuobaudos skyrimo terminas), ATPK 250 straipsnio 1 dalies 1 punktu (nėra administracinio teisės pažeidimo sudėties), nutarė administracinio teisės pažeidimo bylos teiseną nutraukti.

Šiomis aplinkybėmis teisėjų kolegija konstatavo, kad nors policijos pareigūnai atliko tam tikrus veiksmus tiriant eismo įvykį, tačiau tokio jų veikimo nepripažino pakankamu siekiant išaiškinti ir patraukti

atsakomybės eismo įvykio kaltininką. Nustatę iš esmės visus administracinio teisės pažeidimo sudėties elementus, išskyrus pažeidimo padarymo įrankį, pareigūnai nesiėmė pakankamų priemonių jam nustatyti. Pažymėta, kad T. V., padaręs eismo įvykį, nepranešė policijai ir pasišalino iš įvykio vietos. Į šią aplinkybę pirmosios instancijos teismas neatsižvelgė, nors tai galėjo lemti, kad T. V. taip siekė paslėpti pažeidimo padarymo priemonę ar kitaip apsunkinti tyrimą pareigūnams. Be to, nepasitvirtino ir T. V. pateikta versija, kad su automobiliu, kurį jis vairavo eismo įvykio metu ir kuris buvo su tranzitiniais numeriais, kitas asmuo išvažiavo į Baltarusiją. Pirmosios instancijos teismo posėdyje liudytojas Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Kelių policijos valdybos Administracinės veiklos skyriaus Paieškos poskyrio postinis R. G. paaiškino, kad dėl automobilio „Jeep Cherokee“ paieškos kreipėsi į valstybės įmonę Regitra, per centrinę duomenų bazę patikrino, ar minėtas automobilis nekirto sienos su Baltarusija ar Rusija. Užklausa parodė, kad toks automobilis nekirto sienos. Taigi žinant pažeidimą padariusį asmenį, jo gyvenamąją vietą ir paneigus jo teiginius dėl išvykimo į Baltarusiją, nebuvo sugebėta išsiaiškinti, kur iš tiesų atsidūrė pažeidimo padarymo metu vairuotas automobilis, ar T. V. jo neslepia, todėl konstatuota, kad policijos pareigūnai nagrinėjamu atveju neveikė taip, kaip numatyta Policijos veiklos įstatymo 21 straipsnio 1 dalies 2 punkte (imtis neatidėliotinių priemonių užkirsti kelią daromai nusikalstamai veikai ar kitam teisės pažeidimui, įvykio vietai bei įrodymams apsaugoti, nusikalstamos veikos liudininkams nustatyti, sulaikyti ir pristatyti į policijos įstaigą asmenį, padariusį įstatymų uždraustą veiką) ir toks neveikimas laikytinas neteisėtais veiksmais Civilinio kodekso 6.246 straipsnio prasme.

Teisėjų kolegijos vertinimu, minėti pareigūnų veiksmai, nors tiesiogiai nukreipti į eismo įvykio kaltininko suradimą ir nubaudimą, aktualūs ir pareiškėjo atžvilgiu. Pirmiausia tai, kad dėl Vilniaus AVPK pateikto nutarimo Nr. AV2-1661-318 nutraukti administracinio teisės pažeidimo bylos teiseną, kuriame konstatuota, jog iš surinktų duomenų nėra galimybės nustatyti automobilio, kuris apgadino automobilį VOLVO V40, pareiškėjui atsisakyta išmokėti draudimo išmoką ir nurodyta kreiptis civiline tvarka į įvykio kaltininką. Be to, tai, kad nebuvo ištirtas eismo įvykis ir surašytas administracinio teisės pažeidimo protokolas, apsunkina pareiškėjo galimybę išsireikalauti žalos atlyginimą iš įvykio kaltininko civilinio proceso tvarka, nes pareiškėjas negali pateikti protokolo kaip įrodymo teisme, o turi iš naujo įrodinėti visus su eismo įvykiu susijusias aplinkybes, pažeidėjo kaltę ir kt. Taigi dėl neteisėtų pareigūnų veiksmų pareiškėjas ne tik sugaišo laiko lankydamasis policijos įstaigose ir tikėdamasis, kad eismo įvykis bus ištirtas, bet ir buvo apsunkintos jo galimybės gauti patirtos žalos atlyginimą.

Teisėjų kolegija pažymėjo, kad išlaidos automobilio remontui, kaip turtinė žala, nagrinėjamoje byloje negali būti atlyginamos. Automobilio remontas siejamas su T. V. veiksmais, jam sukėlus eismo įvykį, kurio metu buvo apgadintas pareiškėjo automobilis. Taigi ši žala niekaip nesusijusi su policijos pareigūnų neteisėtais veiksmais. Nagrinėjamoje byloje yra sprendžiamas klausimas dėl viešosios atsakomybės už valdžios institucijų neteisėtais veiksmais padarytą žalą. Tuo metu pareiškėjas nurodo žalą, kuri kildinama iš kito fizinio asmens neteisėtų veiksmų (delikto). Teisėjų kolegija konstatavo, kad tokia žala gali būti atlyginama civilinio proceso tvarka, pareiškėjui kreipiantis į bendrosios kompetencijos teismą ir taikant deliktinės civilinės atsakomybės taisykles.

Vis dėlto teisėjų kolegija nusprendė, jog yra pagrindas priteisti pareiškėjui iš atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato, 2 000 Lt neturtinės žalos atlyginimo.

2014 m. birželio 2 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁶⁰²-1525/2014
Procesinio sprendimo kategorija 15.2.1.2; 15.2.3.1; 15.2.3.2

17. Bylos dėl norminių administracinių aktų teisėtumo

17.1. Centrinė valstybinė administravimo subjektų

Dėl Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2006 m. gegužės 19 d. įsakymu Nr. 1R-160 patvirtintų Civilinės metrikacijos taisyklių 74 punkto teisėtumo

Pareiškėja Lietuvos Respublikos Seimo narė kreipėsi į Lietuvos vyriausiąjį administracinį teismą, prašydama ištirti, ar Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2006 m. gegužės 19 d. įsakymu Nr. 1R-160 patvirtintų Civilinės metrikacijos taisyklių (toliau – Taisyklės) 74 punktas (2008 m. liepos 22 d. įsakymo Nr. 1R-294 redakcija) neprieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui bei atitinkamoms Civilinio kodekso normoms. Ginčijamas Taisyklių 74 punktas nustatė: „Jei bažnyčios (konfesijų) nustatyta tvarka santuoka sudaryta nuo 1992 m. lapkričio 2 d. iki 2001 m. birželio 30 d., santuokos pradžia laikoma bažnyčios pranešime (bažnytiniame santuokos dokumente) nurodyta data. Jeigu santuokos įtraukimo metu

vienas iš sutuoktinių yra miręs, civilinės metrikacijos įstaiga įrašo atkurtąjį santuokos sudarymo įrašą ir išduoda atitinkamą pažymėjimą.“

Išplėstinė teisėjų kolegija pažymėjo, jog momento, kuris yra bažnyčios (konfesijų) nustatyta tvarka sudarytos santuokos pradžia, nustatymas yra tiesiogiai susijęs su asmens, sudariusio bažnytinę santuoką, teisėmis ir pareigomis, kadangi nuo santuokos pradžios momento sutuoktiniams kyla daug naujų asmeninių turtinio ir neturtinio pobūdžio teisių ir pareigų. Akcentavusi Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudenciją aiškinant konstitucinį teisinės valstybės principą, iš jo kylantį reikalavimą įstatymų leidėjui, kitiems teisėkūros subjektams paisyti iš Konstitucijos kylančios teisės aktų hierarchijos, išplėstinė teisėjų kolegija taip pat atkreipė dėmesį, kad Konstitucinis Teismas 1994 m. balandžio 21 d. nutarime, be kita ko, konstatavo, kad būtent įstatymu valstybė (įstatymų leidėjas) turėtų nustatyti bažnytinės santuokos registracijos oficialios apskaitos, šios santuokos pagrindu atsiradusių teisinių pasekmių realizavimo, ginčų dėl jų sprendimo tvarką. Todėl padaryta išvada, kad bažnytinės santuokos įtraukimo į apskaitą, taip pat ir momento, kuris yra bažnyčios (konfesijų) nustatyta tvarka sudarytos santuokos pradžia, klausimas visų pirma turėtų būti reguliuojamas įstatymu.

Nors atsakovas rėmėsi Civilinio kodekso 3.281 straipsniu, kuris, atsakovo teigimu, suteikė teisę teisingumo ministrui nustatyti šio instituto teisinį reguliavimą, todėl įstatymų viršenybė poįstatyminių teisės aktų atžvilgiu nebuvo pažeista, tačiau su tokiu teiginiu nebuvo sutikta. Išplėstinė teisėjų kolegija pabrėžė, kad ši Civilinio kodekso norma negali būti aiškinama kaip deleguojanti teisę teisingumo ministrui nustatyti momentą, kuris yra bažnyčios (konfesijų) nustatyta tvarka sudarytos santuokos pradžia, kadangi šis momentas lemia daugelio susijusių teisių bei pareigų atsiradimą ir pasikeitimą, o tai gali būti nustatyta tik įstatymu. Atsižvelgiant į nurodytus argumentus, buvo konstatuota, kad ginčijama teisės norma nebuvo priimta remiantis tiesiogiai Konstitucijoje suteiktais įgaliojimais, ji taip pat nekilo iš įstatymo lygmens teisinio reguliavimo, todėl Taisyklių 74 punktą buvo pripažintas prieštaraujančiu konstituciniam teisinės valstybės principui tuo aspektu, jog reglamentuoja fizinių asmenų turtinio ir neturtinio pobūdžio teisių ir pareigų atsiradimo bei pasikeitimo momentą, o tai, remiantis Konstitucinio Teismo doktrina, gali būti reglamentuota tik įstatyme.

2014 m. birželio 9 d. išplėstinės teisėjų kolegijos sprendimas administracinėje byloje Nr. I⁴⁹²-10/2014
Procesinio sprendimo kategorija 17.1

29. Bylos, susijusios su ginklų ir šaudmenų kontrole

Dėl asmens vertinimo, kaip keliančio grėsmę kitų asmenų ar savo gyvybei ar sveikatai, nuosavybei, viešajai tvarkai ar visuomenės saugumui

Apžvelgiamoje byloje ginčas kilo dėl to, kad 2013 m. birželio 17 d. pareiškėjai padavus prašymą išduoti leidimą įsigyti ir laikyti šaunamąjį ginklą medžioklei, atsakovas (institucija, kuri yra kompetentinga nagrinėti tokio pobūdžio prašymus ir spręsti jų tenkinimo klausimą) atsisakė jį patenkinti. Faktiniu tokio atsisakymo pagrindu atsakovas nurodė duomenis apie pareiškėjos patraukimą baudžiamojon ir administracinėn atsakomybėn laikotarpiu nuo 2007 m. sausio 4 d. iki 2010 m. gegužės 12 d. bei aplinkybę, kad 3 kartus jai buvo surašyti protokolai su administraciniais nurodymais už Kelių eismo taisyklių pažeidimus. Atsakovas, remdamasis Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 11 punktu, nurodė, kad šie duomenys patvirtina, jog, įgydama ir turėdama ginklus, pareiškėja gali kelti grėsmę viešajai tvarkai, visuomenės saugumui ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai bei nuosavybei.

Pagal Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 11 punktą (2010 m. lapkričio 18 d. įstatymo Nr. XI-1146 redakcija, įsigaliojusi nuo 2011 m. kovo 1 d.) *B ir C kategorijų ginklų, jų šaudmenų negali įsigyti ir turėti fizinis asmuo, apie kurį policija turi duomenų, kad jis kelia grėsmę kitų asmenų ar savo gyvybei ar sveikatai, nuosavybei, viešajai tvarkai ar visuomenės saugumui. Šiuo atveju policija nurodo atsisakymo išduoti leidimą (panaikinti leidimą) motyvus. Aiškindama šią teisės normą lingvistiniu bei teleologiniu (įstatymo tikslo) teisės aiškinimo būdais, teisėjų kolegija pažymėjo, kad joje yra kalbama ne apie bet kokius asmenį, pretenduojantį gauti leidimą ginklams, nors ir neigiamai, charakterizuojančius duomenis, o tik apie tokius duomenis, kurie leistų daryti pagrįstą išvadą, kad toks asmuo kelia grėsmę kitų asmenų ar savo gyvybei ar sveikatai, nuosavybei, viešajai tvarkai ar visuomenės saugumui. Tai reiškia, kad šioje teisės normoje nurodyti duomenys apie asmenį turi būti pakankamai akivaizdūs ir informatyvūs tam, kad būtų galima daryti išvadą apie tokio asmens keliamą grėsmę šioje normoje nurodytoms vertybėms. Todėl tokio pobūdžio duomenys apie ginklus įsigyti siekiantį asmenį*

kiekvieną konkrečią atvejų turi būti įvertinami tam tikru „kokybiniu“ aspektu. Tai taip pat reiškia, kad tokie duomenys neturi prarasti savo aktualumo, vertinant asmens galimą elgesį ir ateityje. Todėl, vertinant tokius duomenis, yra reikšmingas ir jų atsiradimo laiko požiūris aspektas.

Teisėjų kolegija pažymėjo, kad paminėta teisės norma pradėjo galioti nuo 2011 m. kovo 1 d., o nagrinėjamai bylai aktualios ir reikšmingos faktinės aplinkybės dėl pareiškėjos patraukimo baudžiamojon ir administracinėn atsakomybėn atsirado iki šios datos. LVAT nurodė, kad tokio, palyginus su iki 2011 m. kovo 1 d. buvusių teisiniu reguliavimu, aptariamo apribojimo naujo pagrindo atsiradimas gali būti traktuojamas kaip leidimų išduoti ir turėti ginklus išdavimo sugriežtinimas. Teisėjų kolegijos nuomone, leidimų ginklams turėti ir išduoti tvarkos nustatymas, jos pakeitimas (tuo pačiu ir sugriežtinimas) yra įstatymų leidėjo kompetencija, kurią įgyvendinant, kartu su žmogaus teisių ir laisvių apsauga, turi būti maksimaliai užtikrintas ir viešasis interesas, t. y. visuomenės saugumas bei viešoji tvarka. Šių, asmens individualių ir viešojo, interesų suderinamumas yra pasiekiamas, atsižvelgiant į daugelį visuomeninių ir socialinių faktorių, siekiant nustatyti tarp jų (skirtingų interesų) tam tikrą pusiausvyrą. Tai suponuoja, kad įstatymų leidėjas nėra saistomas savo jau nustatytos leidimų turėti ginklus tvarkos, o, atsižvelgdamas į tam tikrus aplinkybių ar tam tikrų tendencijų pakitimus, gali nustatyti kitokią, kai kuriais aspektais griežtesnę, aptariamų leidimų išdavimo tvarką. Tai, teisėjų kolegijos manymu, leidžia daryti išvadą, kad nagrinėjamai bylai aktualaus naujo apribojimo turėti ginklus įvedimas negali būti laikomas *lex retro non agit* ir konstitucinio teisinės valstybės principų pažeidimu. Atsižvelgusi į tai, kas išdėstyta, teisėjų kolegija padarė išvadą, kad pareiškėjai galėjo būti taikomos nuo 2011 m. kovo 1 d. įsigaliojusios nuostatos ir ta apimtimi, kuri paliečia pareiškėjos iki šios datos padarytus nusižengimus, įvertinant juos pagal paminėtus „kokybinių“ ir aktualumo kriterijus.

Teisėjų kolegija taip pat pažymėjo, kad pretenduojančio gauti leidimą turėti ginklus asmens patraukimo baudžiamojon ir administracinėn atsakomybėn faktai abiejų nurodytų Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo redakcijų (galiojusios iki 2011 m. kovo 1 d. ir įsigaliojusios po to) buvo reikšmingi asmens nepriekaištingos reputacijos, taip, kaip ji buvo apibūdinta abiejų nurodytų redakcijų Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 18 straipsnyje, turėjimo ar jos neturėjimo prasme. Šioje teisės normoje yra (ir buvo) išsamiai nurodyti konkretūs atvejai, kai asmens patraukimas baudžiamojon ar (ir) administracinėn atsakomybėn nėra suderinamas su jo nepriekaištingos reputacijos turėjimu. Nepriekaištingos reputacijos neturėjimas yra (ir buvo) nurodytas Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 2 punkte kaip vienas iš savarankiškų (t. y. su kitais šioje straipsnio dalyje nurodytais pagrindais nesietinų) pagrindų taikyti asmeniui paminėtą apribojimą. Tai leidžia daryti išvadą, kad tokio pobūdžio faktinės aplinkybės (asmens patraukimo baudžiamojon ir (ar) administracinėn atsakomybėn faktai) gali turėti tiesioginę teisinę reikšmę tik Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 18 straipsnio (Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 17 str. 1 d. 2 p.) taikymo kontekste. Tačiau Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 11 punkto taikymo požiūriu tokios reikšmės jos neturi. Jos gali turėti tik tam tikrą papildomą, kartu su kitomis faktinėmis aplinkybėmis (kitais duomenimis apie norintį įsigyti ginklus asmenį), įrodomąją reikšmę, sprendžiant klausimą, ar toks asmuo kelia šiame punkte nurodytą grėsmę.

Teisėjų kolegija pažymėjo, kad nagrinėtu atveju nuo nuteisimo pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 284 straipsnio 1 dalį (už viešosios tvarkos pažeidimą) praėjo daugiau negu 6 metai. Tokios nusikalstamos veikos padarymas, pagal abiejų paminėtų Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 18 straipsnio 2 dalies redakcijų nuostatas, neturi įtakos nepriekaištingos reputacijos praradimo prasme. Teisėjų kolegija taip pat pažymėjo, kad Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 18 straipsnyje nurodyta asmens nepriekaištingos reputacijos ir šio įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 11 punkte panaudota keliamos grėsmės sampratos pagal savo prigimtį yra skirtingos ta prasme, kad pirmajai iš jų yra taikytinas platesnis tam tikrų reikalavimų asmeniui ratas, t. y. tam, kad asmuo būtų pripažintas neturinčiu nepriekaištingos reputacijos, įtaką gali turėti menkesni faktoriai, palyginus su faktoriais, kurie nulemtų asmens grėsmę, nurodytą Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 11 punkte. Iš pareiškėjos paminėtu laikotarpiu padarytų administracinių nusižengimų daugumą sudaro Kelių eismo taisyklių pažeidimai, tik du iš jų yra sietini su pavojumi visuomenei. Tačiau jie buvo padaryti 2007 m. ir 2008 m., todėl, teisėjų kolegijos manymu, šie nusižengimai prarado anksčiau aptartą aktualumą Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 11 punkto taikymo prasme. Paminėti administraciniai nusižengimai nėra reikšmingi ir Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 18 straipsnio 2 dalies taikymo požiūriu. Paskutiniai iš skundžiamame atsakovo sprendime nurodytų pareiškėjos nusižengimų pasireiškė automobilio, kuris neapdraustas privalomuoju civilinės atsakomybės draudimu, vairavimu ir nedideliu Kelių eismo taisyklių pažeidimu. Tokio pobūdžio nusižengimai, teisėjų kolegijos nuomone, dėl jų mažareikšmiškumo negali būti siejami su Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 11 punkte nurodytos grėsmės atsiradimu.

Teisėjų kolegija padarė išvadą, kad ginčijamame atsakovo sprendime nurodytas faktinis jo pagrindimas, nors ir neigiamai charakterizuojantis pareiškėją, paminėtų „kokybinio“ ir aktualumo kriterijų taikymo požūriu nėra pakankamas tam, kad pareiškėjai būtų galima taikyti Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 11 punktą.

2014 m. birželio 3 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-974/2014
Procesinio sprendimo kategorija 29

35. Bylos, susijusios su vietos savivalda

35.2. Bylos dėl vietos savivaldos administracinės priežiūros santykiu

*Dėl Vyriausybės atstovo teisės reikalauti iš savivaldybės administracijos direktoriaus dokumentų kopijų pagal Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 2 punktą
Dėl savivaldybės administravimo subjektų priimtų teisės aktų sąvokos*

Apžvelgiamoje byloje Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktorius atsisakė vykdyti Vyriausybės atstovo Vilniaus apskrityje tarnybos prašymą dėl dokumentų, susijusių su seniūnų paskyrimo į seniūno pareigas, kopijų pateikimo, kuris buvo grįstas Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 2 punktu. Teisėjų kolegija pasisakė, kokie dokumentai turi būti pateikti Vyriausybės atstovui pagal Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 2 punktą.

Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 2 punkte yra nurodyta, kad Vyriausybės atstovas turi teisę reikalauti iš savivaldybės administravimo subjektų priimtų teisės aktų kopijų, taip pat savivaldybės kolegialių administravimo subjektų posėdžių protokolų kopijų. Vietos savivaldos įstatymo 29 straipsnio 1 dalyje dėstoma, jog savivaldybės vykdomoji institucija (vykdomosios institucijos) – savivaldybės administracijos direktorius, savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojas (pavaduotojai) (jeigu ši (šios) pareigybė (pareigybės) steigiama (steigiamos) ir jeigu šiai (šioms) pareigybei (pareigybėms) suteikiami vykdomosios institucijos įgaliojimai), turintys viešojo administravimo teises ir pareigas. Daryta išvada, kad Vyriausybės atstovo Vilniaus apskrityje tarnyba nukreipdama pirminį bei pakartotinį prašymus į Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktorių, sprendžiant pagal teisini reguliavimą (tiek pagal Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 6 str. 1 d. 2 p., tiek pagal Vietos savivaldos įstatymo 29 str. 1 d.), pasirinko tinkamą adresatą ir kad Vyriausybės atstovas turi teisę reikalauti iš savivaldybės administracijos direktoriaus priimtų teisės aktų kopijų, taip pat savivaldybės kolegialių administravimo subjektų posėdžių protokolų kopijų.

Apeliacinės instancijos teismo nuomone, Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 2 punkte savivaldybės administravimo subjektų priimtų teisės aktų sąvoka savyje talpina visas teisės akto rūšis *inter alia* ir individualų teisės aktą, koku laikytinas sprendimas (bendrine prasme) dėl seniūno skyrimo į pareigas.

LVAT darė išvadą, kad atsisakymas pateikti reikalaujamus teisės aktus buvo nesuderinamas su Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 2 punkte įtvirtinta nuostata. Vyriausybės atstovas, prižiūrėdamas, ar savivaldybės laikosi Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir įstatymų, ar vykdo Vyriausybės sprendimus, turi teisę gauti bei susipažinti su visais dokumentais, kurie minimi Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 2 punkte. Juk tik turint visus reikalingus dokumentus būtų galimas tinkamas Vyriausybės atstovui pavestos pareigos įvykdymas.

2014 m. birželio 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶-1365/2014
Procesinio sprendimo kategorija 35.2

35.3. Kitos bylos, susijusios su vietos savivalda

Dėl leidimų vežti keleivius maršrutinių taksi maršrutu panaikinimo teisėtumo

Apžvelgiamoje byloje ginčas kilo dėl Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2012 m. rugsėjo 27 d. įsakymo Nr. A-3561 (toliau – ir įsakymas), kuriuo panaikinti 8 leidimai vežti keleivius 13-uoju maršrutinių taksi maršrutu bei pripažintas netekusiu galios Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2009 m. sausio 29 d. įsakymas Nr. A-386 „Dėl leidimų vežti keleivius 13-uoju maršrutinių taksi maršrutu išdavimo“.

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 33 punktą nustato, kad keleivių vežimo vietiniais maršrutais organizavimas, lengvatinio keleivių vežimo kompensacijų skaičiavimas ir mokėjimas yra savarankiškosios (Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir įstatymų nustatytos) savivaldybių funkcijos. Savivaldybė, vykdydama teisės aktais priskirtas keleivių vežimo vietiniais maršrutais organizavimo funkcijas, veikia viešojo administravimo srityje, kartu, įgyvendindama jai suteiktus įgaliojimus, sudaro sutartis dėl keleivių vežimo vietiniais maršrutais paslaugos teikimo. LVAT rėmėsi Viešojo administravimo įstatymo 2 straipsnio 17 dalimi ir nustatė, kad skundžiamas įsakymas buvo priimtas kaip administracinės paslaugos teikimo rezultatas (leidimų panaikinimas).

Lietuvos Respublikos kelių transporto kodekso 17¹ straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad viešųjų paslaugų sutarčių turinį, trukmę, jų sudarymo sąlygas ir tvarką, vežėjų nuostolių, patirtų vykdant viešųjų paslaugų išpareigojimus, kompensacijai apskaičiuoti taikomas taisyklės nustato 2007 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1370/2007 dėl keleivinio geležinkelių ir kelių transporto viešųjų paslaugų ir panaikinant Tarybos reglamentus (EEB) Nr. 1191/69 ir (EEB) Nr. 1107/70 (toliau – ir Reglamentas (EB) Nr. 1370/2007). Reglamente (EB) Nr. 1370/2007 apibrėžtos procedūros, susijusios su viešųjų paslaugų sutarčių sudarymu ir jų turinio nustatymu. Reglamente (EB) Nr. 1370/2007 5 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad kompetentinga institucija viešųjų paslaugų sutartis sudaro konkurso tvarka, išskyrus kitose dalyse nurodytus atvejus. Įgyvendinant Reglamente (EB) Nr. 1370/2007 nuostatas, buvo priimtas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 4 d. nutarimu Nr. 1132 patvirtintas Vežėjų (operatorių) parinkimo viešųjų paslaugų išpareigojimams vykdyti konkurso organizavimo ir viešųjų paslaugų sutarčių sudarymo ir nutraukimo tvarkos aprašas (toliau – ir Tvarkos aprašas). Jame reglamentuotas konkurso viešųjų paslaugų išpareigojimams vykdyti organizavimas ir pagrindiniai viešųjų paslaugų sutarčių sudarymo ir nutraukimo reikalavimai. Tvarkos aprašo 37 punkte numatyta, kad sutartis sudaroma, keičiama vykdoma ir nutraukiama vadovaujantis Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, specialiaisiais transporto rūšių kodeksais ir įstatymais, kitais teisės aktais, taip pat konkurso dokumentuose nustatytais sąlygomis. Tvarkos apraše yra reglamentuotas sudaromos sutarties turinys, numatant, kad joje *inter alia* turi būti numatyta teisė vienašališkai nutraukti sutartį, jeigu viena iš sutarties šalių netinkamai vykdo sutartyje ar konkurso dokumentuose nustatytas sąlygas, jų nevykdo arba nesilaiko ir tai yra esminis šių sąlygų pažeidimas. Tačiau nei Reglamente (EB) Nr. 1370/2007, nei Tvarkos apraše nėra reglamentuoti viešųjų paslaugų sutarties nutraukimo pagrindai, nes aptartuose aktuose yra reglamentuotos tik procedūros, susijusios su vežėjo parinkimu (konkurso organizavimu) ir sutarties sudarymu bei jos turinio nustatymu. Sutarties nutraukimo klausimas sprendžiamas Tvarkos aprašo 37 punkte nurodytų teisės aktų pagrindu.

Apžvelgiamoje byloje 2011 m. rugpjūčio 31 d. Kauno miesto savivaldybės administracijos direktorius nusprendė sutartį su pareiškėju laikyti nutraukta vienašališkai nuo 2011 m. gruodžio 5 d. ir informavo apie tai pareiškėją. II „Juralė“ kreipėsi į Kauno miesto apylinkės teismą dėl vienašališko sutarties nutraukimo, prašydamą pripažinti jį neteisėtu, tačiau pirmosios instancijos teismas ieškovo II „Juralė“ ieškinį atmetė, o apeliacinės instancijos teismas paliko pirmosios instancijos teismo sprendimą nepakeistą. Ginčas dėl sutarties nutraukimo buvo išspręstas remiantis Civilinio kodekso ir sutarties nuostatomis. Jau po šio ginčo sprendimo buvo priimtas nagrinėjamoje byloje ginčijamas įsakymas dėl leidimų panaikinimo.

Pažymėta, kad Leidimų vežti keleivius reguliaraus susisiekimo kelių transporto maršrutais išdavimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2009 m. vasario 14 d. įsakymu Nr. 3-62, (toliau – ir Taisyklės) nustato leidimų išdavimo sąlygas, reikalavimus vežėjams ir atsakomybę už taisyklių nevykdymą. Taisyklių 19 punkte įtvirtinta, kad su konkursą laimėjusiu vežėju savivaldybės vykdomoji institucija <...> sudaro visuomenės aptarnavimo sutartį. Taisyklių 21 punkte nurodyta, kad kompetentinga įstaiga, sudariusi su vežėju sutartį, šiam vežėjui išduoda leidimą (-us) vežti keleivius sutartyje nurodytu (-ais) maršrutu (-ais). Leidimo galiojimo terminas turi atitikti sutarties galiojimo terminą. Iš šių normų matyti, jog su asmeniu, kuris laimi konkursą dėl keleivių vežimo reguliaraus susisiekimo kelių transporto maršrutais, pirmiausia yra sudaroma visuomenės aptarnavimo sutartis, o tik po to yra išduodamas leidimas vežti keleivius būtent sutartyje nurodytu maršrutu. Be to, iš aptartų nuostatų matyti, kad nurodytų leidimų vežti keleivius tam tikrais maršrutais galiojimo terminas turi būti toks pats, kaip ir sudarytos sutarties.

Teisėjų kolegija konstatavo, kad pagal teisinį reguliavimą ir bylos aplinkybes matyti, jog su pareiškėju buvo sudaryta sutartis ir po to išduoti leidimai vežti keleivius sutartyje nurodytais maršrutais. Ši sutartis buvo vienašališkai nutraukta dėl to, kad pareiškėjas nevykdė savo išpareigojimų. Sutarties vienašališko nutraukimo teisėtumas yra patvirtintas įsiteisėjusiu teismo sprendimu, turinčiu *res judicata* galią. Nutraukęs sutartį dėl jos pažeidimo, atsakovas, panaikindamas leidimus, galėjo remtis tiek nuostata, kad leidimų galiojimo terminas turi atitikti sutarties galiojimo terminą, tiek tuo, kad leidimas panaikinamas, jeigu vežėjas nesilaiko Taisyklių reikalavimų ir sutartyje nustatytu sąlygu, nes pagal teisinį reguliavimą matyti, kad leidimai vežėjams išduodami tik sudarius sutartį ir nurodant juose sutartyje nustatytus maršrutus.

2014 m. birželio 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁶⁰²-682/2014
Procesinio sprendimo kategorija 35.3

38. Kitos bylos, kylančios iš ginčų dėl teisės viešojo ar vidaus administravimo srityje

Dėl piramidės pobūdžio skatinimo sistemos požymių (po Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimo)

Apžvelgiamoje byloje ginčas kilo dėl Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos nutarimo, kuriuo pareiškėjui už Lietuvos Respublikos nesažiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymo 7 straipsnio 22 punkto pažeidimą paskirta 8 000 litų bauda, teisėtumo ir pagrįstumo.

Byloje nustatyta, kad pareiškėjas UAB „4finance“ (buvęs pavadinimas – uždaroji akcinė bendrovė „SMScredit.lt“) yra įmonė, kurios veikla – smulkių kreditų teikimas nuotoliniu būdu per trumpą laiką. Pareiškėjas nuo 2010 m. spalio 26 d. iki 2011 m. vasario 15 d. vykdė reklaminę akciją „Premijiniai litai“. Vykdydamas paminėtą akciją, pareiškėjas skelbė, kad asmuo, užsiregistravęs interneto tinklapyje www.smscredit.lt (užpildęs registracijos formą bei sumokėjęs 0,01 lito registracijos mokestį) ir SMS žinute ar elektroniniu laišku pakvietęs užsiregistruoti draugus, už kiekvieną po kvietimo užsiregistravusį draugą gaus premijinius litus, pervedamus į asmens sąskaitą. Registracijos sistemoje metu su asmeniu buvo sudaroma kredito sutartis, o ją sudaręs asmuo įgydavo teisę bet kuriuo metu nuotoliniu būdu kreiptis į pareiškėją ir gauti smulkų kreditą.

Ginčytu nutarimu konstatuota, kad pareiškėjo paskelbta akcija „Premijiniai litai“ pažeidžia Nesažiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymo 7 straipsnio 22 punkto nuostatas, kadangi šia akcija pareiškėjas sukūrė piramidinę prekių platinimo sistemą, kurioje vartotojui suteikiama galimybė gauti atlygį pirmiausia už kitų vartotojų įtraukimą į tą sistemą, o ne už produktų pardavimą ar naudojimą.

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas 2014 m. balandžio 3 d. sprendime byloje UAB „4finance“ prieš *Valstybinę vartotojų teisių apsaugos tarnybą ir Valstybinę mokesčių inspekciją prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos*, C-515/12, konstatavo, jog 2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2005/29/EB dėl nesažiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje, iš dalies keičiančios Tarybos direktyvą 84/450/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 97/7/EB, 98/27/EB bei 2002/65/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 (toliau – ir Direktyva), kurios nuostatas siekiama įgyvendinti Nesažiningos komercinės veiklos draudimo vartotojams įstatymu, I priedo 14 punktą aiškintinas taip, kad piramidės pobūdžio skatinimo sistema yra nesažininga komercinė veikla bet kuriomis aplinkybėmis tik tuomet, kai pagal tokią sistemą iš vartotojo reikalaujama piniginės įmokos, kad ir koks būtų jos dydis, mainais už galimybę gauti atlygį visų pirma už kitų vartotojų įtraukimą į tą sistemą, o ne už produktų pardavimą ar naudojimą.

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas paminėtame sprendime išaiškino, jog piramidės pobūdžio skatinimo sistemų draudimas grindžiamas trimis bendromis sąlygomis: 1) toks skatinimas grindžiamas pažadu, kad vartotojas turės galimybę gauti ekonominės naudos; 2) šio pažado tesėjimas priklauso nuo kitų vartotojų įtraukimo į sistemą; 3) didžioji dalis pajamų, iš kurių išmokamas vartotojams pažadėtas atlygis, gaunama ne iš realios ekonominės veiklos. Teismas pabrėžė, jog vartotojo įmoka yra piramidės pobūdžio skatinimo sistemos sudedamasis elementas, o šiai sistemai konstatuoti yra būtinas ryšys tarp naujų narių mokamų įmokų ir esamų narių gaunamų atlygių (paminėto Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2014 m. balandžio 3 d. sprendimo 20, 25, 27 punktai).

Atsižvelgusi į paminėtą Europos Sąjungos Teisingumo Teismo išaiškinimą, teisėjų kolegija konstatavo, jog Direktyvos I priedo 14 punktas Nesažiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymo 7 straipsnio 22 punktu į nacionalinę teisę buvo perkeltas netinkamai, kadangi kaip būtinas piramidės pobūdžio skatinimo sistemos elementas nebuvo numatyta vartotojo įmoka. Nagrinėtu atveju teisėjų kolegija nustatė, jog pareiškėjo vykdyta reklaminė akcija „Premijiniai litai“ netenkina vienos iš būtinų sąlygų Direktyvos I priedo 14 punkte numatytam pažeidimui konstatuoti – joje neegzistuoja būtinas ryšys tarp naujų narių mokamų įmokų ir esamų narių gaunamų atlygių. Teisėjų kolegijos nuomone, nustačius, kad pareiškėjo vykdyta akcija neatitiko paminėtos sąlygos, to pakanka konstatuoti, jog tokios sistemos, kokią pareiškėjas sukūrė vykdydamas reklaminę akciją „Premijiniai litai“, remiantis Direktyvos I priedo 14 punktu, negalima uždrausti. Tuo remiantis, buvo padaryta išvada, jog pareiškėjas ginčijamu nutarimu už Nesažiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymo 7 straipsnio 22 punkto pažeidimą buvo nubaustas nepagrįstai ir todėl šis nutarimas naikintinas.

2014 m. birželio 20 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁴⁴²-23/2014

Procesinio sprendimo kategorija 38

II. Administracinių bylų teisena

56. Proceso dalyviai

56.3. Tretieji suinteresuoti asmenys

Dėl asmenų, teikusių pasiūlymus persvarstyti atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo išvadą, įtraukimo į bylą, kurioje nagrinėjamas galutinės atrankos išvados teisėtumas

Apžvelgiamoje byloje buvo sprendžiama, ar pagrįstai, atlikus atrankos išvados persvarstymą, priimtoje galutinėje atrankos išvadoje nuspręsta, kad poveikio aplinkai vertinimas pareiškėjui yra privalomas.

Nustatyta, jog šiuo atveju atsakinga institucija, t. y. atsakovas Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Šiaulių regiono aplinkos apsaugos departamentas (toliau – ir ŠRAAD), atliko atranką pagal poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjo UAB „R.A.C.H.E.L. Consulting“ pateiktą informaciją ir priėmė atrankos išvadą, kad planuojamai ūkinei veiklai poveikio aplinkai vertinimas neprivalomas (toliau – ir Atrankos išvada).

Poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 7 straipsnio 11 dalyje numatyta, kad atsakinga institucija, gavusi planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus (užsakovo), poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjo, poveikio aplinkai vertinimo subjektų motyvuotą prašymą ar suinteresuotos visuomenės pasiūlymus persvarstyti atrankos išvadą, kviečia atvykti poveikio aplinkai vertinimo proceso dalyvius dalyvauti priimant galutinę atrankos išvadą, ar privaloma atlikti poveikio aplinkai vertinimą. 2013 m. gegužės 16 d. įvyko Atrankos išvados persvarstymas, kurio metu buvo išsamiai pristatyta ir įvertinta planuojama ūkinė veikla bei išsakyta suinteresuotų subjektų nuomonė dėl poveikio aplinkai vertinimo. Svarstyme dalyvavo ir M. K. bei E. L., kurie ir pateikė motyvuotus pasiūlymus persvarstyti Atrankos išvadą.

Pagal Poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 7 straipsnio 13 dalį atsakinga institucija, išnagrinėjusi visų poveikio aplinkai vertinimo subjektų išvadas, per 5 darbo dienas priima galutinę motyvuotą atrankos išvadą, ar privaloma atlikti poveikio aplinkai vertinimą. Atsakovas ŠRAAD 2013 m. birželio 4 d. priėmė galutinę atrankos išvadą, kurioje nurodoma, kad pareiškėjo planuojamai ūkinei veiklai poveikio aplinkai vertinimas privalomas. Nustatyta, jog viešojo administravimo subjektas skundžiamą sprendimą dėl galutinės atrankos išvados priėmė remiantis *inter alia* M. K. bei E. L. pateiktais motyvuotais pasiūlymais persvarstyti atrankos išvadą. LVAT sprendė, jog administracinis sprendimas yra susijęs ne tik su pareiškėjo interesais, bet ir su asmenų, teikusių pasiūlymus persvarstyti atrankos išvadą, interesais – iš esmės jų kreipimasis ir lėmė priimto sprendimo motyvus. Konstatavusi tai, teisėjų kolegija sprendė, kad ginčijamo sprendimo teisėtumo klausimas negali būti nagrinėjamas be asmenų, kurių pateikti argumentai buvo pagrindas priimti ginčijamą sprendimą viešojo administravimo institucijoje.

LVAT konstatavo, jog pirmosios instancijos teismas, išnagrinėjęs bylą ir neįtraukęs į jos nagrinėjimą asmenų M. K. bei E. L., pateikusių motyvuotus pasiūlymus persvarstyti Atrankos išvadą, pasisakė dėl asmenų, neįtrauktų į bylos nagrinėjimą, teisių ir pareigų. Šis proceso teisės normų pažeidimas sudaro sprendimo negaliojimo pagrindą, dėl kurio sprendimas turi būti naikinamas ir byla perduodama nagrinėti iš naujo (ABTĮ 142 str. 2 d. 2 p., 141 str. 1 d. 1 p.). Be to, byloje turėtų dalyvauti ir Šiaulių apskrities priešgaisrinė gelbėjimo valdyba bei Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Šiaulių teritorinis padalinys (ABTĮ 48 str.).

2014 m. birželio 2 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁶⁰²-621/2014
Procesinio sprendimo kategorija 2.3.1

60. Teismo nuobaudos

Dėl teisėjo (teismo) nušalinimo klausimą sprendžiančio subjekto teisės skirti baudą už piktnaudžiavimą nušalinimo institutu

Apžvelgiamoje byloje buvo vertinamas Šiaulių apygardos administracinio teismo 2014 m. sausio 27 d. nutarties, kuria atmestas pareiškėjo pareikštas nušalinimas teisėjų kolegijai ir paskirta 5 000 Lt bauda pareiškėjui, teisėtumas ir pagrįstumas. Atskirajame skunde pareiškėjas, be kita ko, teigė, kad laikinai einanti

teismo pirmininko pareigas teisėja neturėjo teisės skirti baudos už piktnaudžiavimą nušalinimo teise, nes ji nebuvo byla nagrinėjantis teismas ar teisėja.

Nesutikdama su tokiu vertinimu, LVAT teisėjų kolegija nurodė, kad Administracinių bylų teisenos įstatymo 47(1) straipsnis, reglamentuojantis pareikšto nušalinimo išsprendimo tvarką, nustato bendrą taisyklę, jog nušalinimo klausimą sprendžia atitinkamo teismo pirmininkas, teismo pirmininko pavaduotojas arba jų paskirtas teisėjas. Šioje proceso taisyklėje yra nukrypta nuo principo, jog visi procesiniai veiksmai atliekami konkrečiau teismo proceso ribose, todėl procesinius veiksmus gali atlikti tik byla nagrinėjantis teismas ar teisėjas. Administracinių bylų teisenos įstatymo 47(1) straipsnis suteikia teisę atlikti procesinius veiksmus – išspręsti nušalinimo klausimą, konkrečioje administracinėje byloje ne tik byla nagrinėjančiam teismui ar teisėjui (kai bylai nagrinėti yra sudaryta teisėjų kolegija ir nušalinimas pareikštas ne visiems kolegijos nariams), bet taip pat kitiems subjektams – teismo pirmininkui, teismo pirmininko pavaduotojui arba jų paskirtam teisėjui. Sistemiskai aiškindama Administracinių bylų teisenos įstatymo 47(1) straipsnio normas, apeliacinės instancijos teismo teisėjų kolegija sprendė, kad subjektas, kuriam Administracinių bylų teisenos įstatymu paveda spręsti teisėjo nušalinimo klausimą, nors tai nėra byla nagrinėjantis teismas ar teisėjas, taip pat turi teisę spręsti kitus klausimus, tiesiogiai susijusius su nušalinimo išsprendimu – skirti sankcijas už piktnaudžiavimą nušalinimo teise.

2014 m. birželio 25 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁶⁰²-427/2014
Procesinio sprendimo kategorija 57; 60

67. Reikalavimo užtikrinimo priemonės

Dėl teisės pasirinkti reikalavimo užtikrinimo priemonės įgyvendinimo būdą

Apžvelgiamoje byloje pareiškėjai prašė taikyti reikalavimo užtikrinimo priemonę – sustabdyti Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos 2014 m. sausio 24 d. nutarimo Nr. 1S-11/2014 galiojimą. Prašomą taikyti reikalavimo užtikrinimo priemonę pareiškėjai grindė tuo, kad jie Konkurencijos tarybos nutarimu Nr. 1S-11/2014 yra įpareigoti nutraukti nutarimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytus draudžiamus nesąžiningus veiksmus, kurie kyla iš Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo nuostatomis prieštaraujančių sutarčių tarp pareiškėjų ir tiekėjų. Nutarime nurodyto pažeidimo pašalinimas, pasak pareiškėjų, reikštų sudarytų sutarčių keitimą. Tad netaikius reikalavimo užtikrinimo priemonės, būtų griaunamas stabilumas. Be to, reikia įvertinti minėtą sutarčių su tiekėjais skaičių, darbo laiko apimtį, intelektines sąnaudas. Be to, sutarčių pakeitimai turi būti daromi abiejų sutarčių šalių valia, o Konkurencijos tarybos nutarimu įpareigojimas yra skirtas vienai sutarties šalių – pareiškėjams uždarajai akcinei bendrovei „Norfos mažmena“ ir uždarajai akcinei bendrovei „Rivona“.

Atskirąjį skundą nagrinėjusi teisėjų kolegija pažymėjo, kad atsakovas skundžiamu nutarimu įpareigojo pareiškėją nutraukti šio nutarimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytus draudžiamus nesąžiningus veiksmus. Pats atsakovas pripažįsta, kad jis, siekdamas nevaržyti subjektų laisvės ir nenustatydamas konkrečių įpareigojimų, suteikia galimybę patiems pareiškėjams nuspręsti, koks įpareigojimų įgyvendinimo būdas jiems yra proporcingiausias ir optimalus. Atitinkamai, pareiškėjams nėra užkertamas kelias svarstyti ir kitas alternatyvas nurodyto įpareigojimo įgyvendinimui, ne tik visų pareiškėjų ir tiekėjų sudarytą sutarčių pakeitimą. Be to, patys pareiškėjai pripažįsta, kad jų nurodytas sutarčių pakeitimas yra tik viena iš alternatyvų, kaip jie gali įvykdyti Konkurencijos tarybos įpareigojimą. Teisėjų kolegija taip pat pažymėjo, jog pati Konkurencijos taryba atsiliepime į pareiškėjų atskirąjį skundą nurodė apie galimų kitų būdų buvimą, t. y. kaip gali būti įvykdyti jos skirti įpareigojimai (pvz., pareiškėjai gali informuoti tiekėjus, kad atitinkamos sutarčių nuostatos nėra taikomos arba kad jų taikymas yra sustabdomas, be to, tai gali būti ir vienašališko sąlyginio atitinkamų teisių pagal sutartis atsisakymas iki tol, kol bus išnagrinėta administracinė byla, ir pan.). Taigi atsižvelgus į nurodytus išaiškinimus nėra pagrindo teigti, kad pareiškėjams skirtu įpareigojimu ir jo įgyvendinimu vienareikšmiškai gali būti apsunkintas teismo sprendimo įvykdymas ir (ar) jo įvykdymas pasidarys neįmanomas ir egzistuoja pagrindas taikyti reikalavimo užtikrinimo priemonę šioje dalyje.

2014 m. birželio 11 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁸⁵⁸-451/2014
Procesinio sprendimo kategorija 67

Dėl reikalavimo užtikrinimo priemonės – savivaldybės akto, kuriuo priešmokyklinio ugdymo grupės perkeliamos į kitą ugdymo instituciją, galiojimo sustabdymo

Apžvelgiamoje byloje keltas klausimas dėl reikalavimo užtikrinimo priemonės – uždrausti atsakovams Vilniaus miesto savivaldybės administracijai ir Vilniaus miesto savivaldybės tarybai atlikti bet kokius veiksmus, kuriais būtų įgyvendinama ginčijamo Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2014 m. kovo 5 d. sprendimo Nr. 1-716 dalis – dvi priešmokyklinio ugdymo grupės iš Vilniaus lopšelio-darželio „Nykštukas“ perkeliama į Vilniaus „Taikos“ progimnaziją¹.

Atskirąjį skundą nagrinėjusi apeliacinės instancijos teismo teisėjų kolegija pažymėjo, kad pareiškėjų atstovas nurodė, jog nesiėmus prašomų taikyti reikalavimo užtikrinimo priemonių, t. y. laikinai nesustabdžius ginčijamos sprendimo dalies galiojimo, pareiškėjų vaikai neteks vietų priešmokyklinio ugdymo paslaugas teikiančiame darželyje „Nykštukas“, dalis tėvų bus priversti ieškoti kitų ugdymo įstaigų, nes Vilniaus „Taikos“ progimnazija, į kurią numatyta perkelti dvi priešmokyklinio ugdymo grupes iš Vilniaus lopšelio-darželio „Nykštukas“, neatitinka priešmokyklinio ugdymo įstaigai keliamų reikalavimų. Šiuos teiginius pagrindžia į bylą pateikti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2014 m. kovo 28 d. raštas Nr. (1.1.36-411)4-1188 bei Vilniaus visuomenės sveikatos centro 2014 m. balandžio 4 d. raštas Nr. 13-14(2.1)-2-4285, kuriuose nurodoma, jog Vilniaus „Taikos“ progimnazija šiuo metu leidimo-higienos paso, reikalingo priešmokyklinio ugdymo veiklai vykdyti, neturi, o progimnazijos patalpos priešmokyklinio ugdymo veiklai vykdyti neparengtos. Teismas taip pat pažymėjo, kad pareiškėjams palankaus teismo sprendimo priėmimo metu, į kitas priešmokyklinio ugdymo įstaigas perkelti vaikai jau bus iš dalies adaptavęsi prie naujos ugdymo įstaigos aplinkos, todėl jų perkėlimas atgal į lopšeli-darželį „Nykštukas“ sukeltų jiems papildomą stresą, taip pat padarytų žalą jų ugdymui, raidai bei sveikatai. Apeliacinio teismo teisėjų kolegija, įvertinusi nurodytas aplinkybes, konstatavo, jog nepritaikius prašomos reikalavimo užtikrinimo priemonės – laikinai nesustabdžius skundžiamo sprendimo dalies galiojimo – kyla reali grėsmė, kad gali pasunkėti arba pasidaryti negalimas pareiškėjams palankaus teismo sprendimo įvykdymas.

2014 m. birželio 11 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁷⁵⁶-696/2014
Procesinio sprendimo kategorija 67

78. Atskirų kategorijų bylų nagrinėjimo procesiniai ypatumai

78.1. Bylų dėl norminių administracinių aktų teisėtumo nagrinėjimo ypatumai

Dėl asociacijos pripažinimo profesinės savivaldos asociacija, turinčia teisę kreiptis į administracinę teisumą su abstrakčiu prašymu ištirti norminio administracinio akto teisėtumą

Administracinių bylų teisenos įstatymo 110 straipsnio, įtvirtinančio nuostatas dėl abstraktaus prašymo ištirti norminio administracinio akto teisėtumą, 1 dalis (2010 m. balandžio 13 d. įstatymo Nr. XI-740 redakcija) nustato, kad su atitinkamu pareiškimu į administracinę teisumą turi teisę kreiptis Seimo nariai, Seimo kontrolieriai, vaiko teisių apsaugos kontrolierius, lygių galimybių kontrolierius, Valstybės kontrolės pareigūnai, bendrosios kompetencijos ir specializuoti teismai, prokurorai ir profesinės savivaldos asociacijos, įsteigtos pagal įstatymą vykdyti viešąsias funkcijas, o pagal šio straipsnio 2 dalį, kad būtų ištirta, ar savivaldybių administravimo subjekto priimtas norminis administracinis aktas (ar jo dalis) atitinka įstatymą ar Vyriausybės norminį aktą, su pareiškimu į administracinę teisumą turi teisę kreiptis ir savivaldybių veiklos priežiūrą vykdančios Vyriausybės atstovai. Šiomis nuostatomis yra nustatytas išsamus sąrašas subjektų, galinčių kreiptis į administracinę teisumą su abstrakčiu prašymu dėl norminio administracinio akto (ar jo dalies) atitikties įstatymui ar Vyriausybės nutarimui, o asmenų, nurodytų Administracinių bylų teisenos įstatymo 110 straipsnyje, teisė inicijuoti atitinkamo norminio administracinio akto (ar jo dalies) teisėtumo patikros procesą yra sietina išimtinai su tais atvejais, kai teisme yra nagrinėjama konkreti individuali byla, susijusi su jų teisėmis bei teisėtais interesais, ir kai ginčijamas norminis administracinis aktas turėtų būti taikomas šioje byloje.

Apžvelgiamoje administracinėje byloje pareiškėjas – Lietuvos regbio federacija – kreipėsi į administracinę teisumą, ginčydamas Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2013 m. gegužės 30 d. sprendimą Nr. T2-129 „Dėl sporto šakų finansuojamų Klaipėdos miesto savivaldybės biudžetinėse sporto įstaigose, sąrašo patvirtinimo“, t. y. ginčas kilo dėl viešojo administravimo subjekto sprendimo, kuris teismo buvo pripažintas norminiu administraciniu aktu.

¹ Panašūs prašymai nagrinėti ne vienoje byloje, žr., pavyzdžiui, 2014 m. birželio 18 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS⁶⁶²-644/2014.

Atitinkamai, įvertinusi pareiškėjo suformuluotus reikalavimus, išplėstinė teisėjų kolegija pažymėjo, jog jo skundas savo esme laikytinas abstrakčiu prašymu dėl norminio administracinio akto teisėtumo, kadangi pareiškėjas ginčijo išimtinai norminio pobūdžio teisės akte įtvirtintą teisinį reguliavimą, tuo aspektu, jog jame iš esmės yra teisės spraga, į sporto šakų, finansuojamų savivaldybės biudžetinėse sporto įstaigose, sąrašą neįrašius regbio sporto šakos. Tačiau pareiškėjas akivaizdžiai nepateko į Administracinių bylų teisenos įstatymo 110 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytą subjektų, turinčių teisę paduoti abstraktų prašymą dėl savivaldybės administravimo subjekto priimto norminio administracinio akto teisėtumo, ratą. Šio subjektų, turinčių teisę kreiptis į atitinkamą administracinę teisumą su abstrakčiu prašymu iširti norminio administracinio akto (ar jo dalies) teisėtumą, sąrašo aspektu išplėstinė teisėjų kolegija pastebėjo, be kita ko, jog pareiškėjas Lietuvos regbio federacija, kurios teisinė forma yra asociacija, negali būti laikoma Administracinių bylų teisenos įstatymo 110 straipsnio 1 dalyje (2010 m. balandžio 13 d. įstatymo Nr. XI-740 redakcija) nurodyta profesine savivaldos asociacija, įsteigta pagal įstatymą vykdyti viešąsias funkcijas, kadangi, kaip matyti iš 2010 m. balandžio 13 d. įstatymu Nr. XI-740 padarytų Administracinių bylų teisenos įstatymo 110 straipsnio 1 dalies pakeitimų *travaux préparatoire*, jais buvo siekiama suteikti galimybę kreiptis į administracinę teisumą su abstrakčiu prašymu atitinkamoms profesinės savivaldos asociacijoms, kurios yra įkurtos ne privačių asmenų, bet įstatymų leidėjo (t. y. įsteigtos įstatymu), siekiant reguliuoti atitinkamas profesijas ir taip užtikrinti viešąjį interesą (pvz., Notarų rūmai, Antstolių rūmai ir kt.).

2014 m. birželio 9 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartis administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-451/2014
Procesinio sprendimo kategorija 35.3